ORTODOKSİA
Ahlakî ve dinî resale
Müdir mes'ul MELETİOS LUKAKİS
Mahal idare FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος Η' — Κωνσταντινούπολις. — Ἀπρίλιος 1933. — Τεῦχος 88

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΠΑΣΧΑ

† Φώτιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 794
Διεκπ. 582

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

† Προσέλθετε λαμπαδηφόροι, προσέλθετε καὶ πάλιν μετὰ χαρᾶς, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Ἂς αἰσθανθῶμεν καὶ πάλιν βαθέως τὴν χαράν, ἥτις διὰ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἦλθεν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Ἂς αἰσθανθῶμεν τὴν χαρὰν ταύτην καὶ ἂς ἀντλήσωμεν ἐξ αὐτῆς παραμυθίαν καὶ ἐνίσχυσιν. Τὸ φῶς τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως ἂς διαλύσῃ καὶ διασκορπίσῃ τὸ σκότος τῆς ταλαιπωρίας ἡμῶν. Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια. Ἐν τῷ φωτὶ

τούτῳ τῆς θεϊκῆς χάριτος ἃς ἐνισχύσωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν καὶ μετ' ἐλπίδος ἃς ἀναπέμψωμεν τὴν ἑόρτιον εὐχαριστίαν καὶ τὸν αἶνον ἡμῶν.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Ὁ ἐκ τοῦ τάφου ἐγερθεὶς Κύριος ἡμῶν εἶναι ἡ αἰώνιος εὐφροσύνη ἡμῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνακαινιζόμεθα καὶ στερεούμεθα ψυχικῶς. Τὴν εὐφροσύνην ταύτην, δῶρον οὐράνιον καὶ ἀΐδιον πρὸς ἡμᾶς, δὲν δύνανται νὰ καταπνίξωσιν αἱ γήϊναι καὶ πρόσκαιροι θλίψεις, ὁσονδήποτε καὶ ἂν ὦσι βαρεῖαι, ὁσονδήποτε καὶ ἂν ὦσιν ὀδυνηραί.

Ταλαιπωρεῖται σήμερον καὶ ἀγωνιᾷ ὁ κόσμος πανταχοῦ ἐκ τῶν ἐπισωρευθέντων δεινῶν. Ἀλλὰ πόθεν προέκυψαν καὶ ἐπεσωρεύθησαν τὰ δεινὰ ταῦτα; Οὐχὶ ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τῶν θείων ἐντολῶν, οὐχὶ ἐκ τῆς παρεκκλίσεως ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ Θεοῦ;

Ἅπας ὁ χριστιανικὸς κόσμος ἀναπέμπει τακτικῶς πανταχοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ὡς πρότυπον ἡμῖν δοθεῖσαν Κυριακὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Πατέρα τὸν ἐν τοῖς Οὐρανοῖς καὶ δέεται ὅπως τὸ θέλημα αὐτοῦ γένηται καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἀλλὰ τὴν διὰ τῶν χειλέων γινομένην θεοπαράγγελτον ταύτην δέησιν αἰσθάνεται ἆρά γε, ὡς πρέπει, ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδία ἡμῶν καὶ γίνεται ἆρά γε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀπαιτουμένη προσπάθεια πρὸς ἐπίτευξιν τῆς πραγματοποιήσεως ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, χάριν οὐ μόνον τῆς ψυχικῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ γενικῆς πραγματικῆς εὐημερίας;

Πλὴν αἱ θλιβεραὶ σκέψεις περὶ τῶν συμβαινόντων ἐπὶ τῆς γῆς ἃς μὴ ἐπισκιάσωσι τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν ἀείποτε σκορπίζει ὁ ἐκ τοῦ τάφου ἐνδόξως ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν. Ἃς εὐχηθῶμεν μόνον ἵνα τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως φωτίσῃ τὴν Ἀνθρωπότητα νὰ ἀγαπήσῃ πραγματικῶς καὶ ἐφαρμόσῃ τὸ θέλημα τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς ἐπὶ τῆς γῆς. Ἃς εὐχηθῶμεν ἵνα τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συναδελφώσεως ἐπικρατήσῃ καὶ κυριαρχήσῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν. Ἱλαρῶς δὲ καὶ μετ' ἐλπίδος ἐν ἀγαλλιάσει ἃς ἀναμέλψωμεν τὸν Πασχάλιον ὕμνον ἡμῶν.

Εὐχαριστοῦντες δὲ τῷ Μεγάλῳ Θεῷ ἡμῶν διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς χάριν, διὰ τὴν παραμυθίαν καὶ στήριξιν καὶ διὰ τὰς δωρεὰς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, ἄς προσπαθήσωμεν ἵνα φανῶμεν ἄξιοι τῶν θείων τούτων πρὸς ἡμᾶς χαρισμάτων καὶ δωρεῶν διὰ τῆς ἁγιότητος τῶν σκέψεων ἡμῶν, διὰ τῆς ἁγνότητος τῆς διαθέσεως ἡμῶν, διὰ τοῦ πλούτου τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἡμῶν. Δείξωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν ἐπιτελοῦντες τὸ ἅγιον Αὐτοῦ θέλημα.

Φυλάττωμεν πάντοτε ἁγνὴν τὴν ψυχὴν ἡμῶν καὶ ἄσπιλον τὸ σῶμα

ἡμῶν. Φιλοτιμηθῶμεν ἵνα ὦμεν καὶ παρουσιαζώμεθα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ κρείττονες ἑαυτῶν, ὡς καινὴ κτίσις, ὡς ἔθνος ἅγιον, ὡς λαὸς περιούσιος, χρήσιμοι ἑαυτοῖς καὶ τῷ πλησίον διὰ τῆς ἀρετῆς, τῆς ἐντιμότητος καὶ τῆς φιλεργίας ἡμῶν, ὄντες τε καὶ ἐμφανιζόμενοι. Πᾶσα ἡ ζωὴ ἡμῶν ἔστω μία συνεχὴς προσπάθεια πρὸς τελειοποίησιν ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ πρὸς καρποφορίαν πνευματικήν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ.

Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πρᾳότης, ἐγκράτεια (Γαλ. Ε′ 22).

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Αὐτὸς ἐνισχύσαι ἡμᾶς πρὸς τὴν τοιαύτην καρποφορίαν.

Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἅγιον Πάσχα 1933.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ἐν Χριστῷ εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ΑΙ ΤΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν προὐξένησεν ἐφέτος ἡ ἐξαιρετικὴ κοσμοσυρροὴ ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὰς ἁγίας ἑορτὰς τοῦ Πάσχα. Αἱ ὅλαι τελεταὶ διεξήχθησαν μὲ τὴν ἰδιάζουσαν μεγαλοπρέπειαν καὶ ἐπιβλητικότητα. Ἡ θεία λειτουργία ἐτελέσθη τὸ μεσονύκτιον. Ἐλειτούργησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔφερε τὸν Σάκκον τοῦ Ἰεσσαί. Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Θρόνου, ὅπου ἐνδύεται ἡ Α. Θ. Παναγιότης τὴν Ἀρχιερατικὴν Αὐτῆς στολήν, ἀνέβησαν πολλοὶ ἐκ τῶν προσελθόντων ἐπισήμων καὶ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν καὶ παρηκολούθησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα κατερχομένην μετὰ τῶν Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων εἰς τὸν Ναόν. Μεταξὺ τῶν προσελθόντων εἰς αὐτὸν διεκρίνοντο ὁ κ. Δ. Καψάλης Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, ὁ κ. Σβετομὶρ Λαζάρεβιτς Γενικὸς Πρόξενος τῆς Γιουγοσλαυΐας, ὁ κ. Τόμιτς ἀκόλουθος τῆς Γιουγοσλαυϊκῆς Πρεσβείας, ἡ κυρία

Τόμιτς, ὁ κ. Οὔλλεϊν διευθύνων τὸ Προξενικὸν τμῆμα τῆς Οὑγγρικῆς Πρεσβείας, ἡ κυρία Οὔλλεϊν, ὁ κ. Ἄλλεν Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὁ κ. Μπέρυ Ὑποπρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἡ κυρία Κόμπερμπατς Προξένου τῆς Μ. Βρεττανίας, ὁ κ. Σένσμαρκ Ἐπιτετραμμένος τῆς Δανίας, ὁ κ. Παπαζιὰν Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Προξενείου τῆς Πολωνίας, ὁ κ. Μπὲκ Πρόεδρος τοῦ Τουρκοελληνικοῦ Δικαστηρίου, ὁ Ἕλλην Ἀρεοπαγίτης κ. Ἡ. Κυριακόπουλος τοῦ Τουρκοελληνικοῦ Δικαστηρίου, ὁ κ. Ἀ. Φωκᾶς Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας παρὰ τῇ Μικτῇ Ἐπιτροπῇ τῆς Ἀνταλλαγῆς, ὁ κ. Πηχεών, Καθηγηταὶ τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου, Δημοσιογράφοι Τοῦρκοι καὶ ξένοι, Καθηγηταὶ Ἀμερικανοὶ καὶ Ἄγγλοι, οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας: Ὁ Μέγας Ρήτωρ κ. Βλ. Μιρμίρογλους, ὁ Μέγας Πρωτέκδικος κ. Γ. Παπαδόπουλος, ὁ Μεγας Πρωτονοτάριος κ. Χρ. Παπαϊωάννου, ὁ Μέγας Νομοφύλαξ κ. Α. Νικολόπουλος, ὁ Μέγας Ρεφερενδάριος κ. Κλ. Κοκκολᾶτος, ὁ Ἄρχων Μυρεψὸς κ. Β. Αἰμιλιάδης καὶ ὁ Ἄρχων Χαρτουλάριος κ. Γ. Χόλλεμπαχ, ἔγκριτα μέλη τοῦ ἐνταῦθα Ἰατρικοῦ, Δικηγορικοῦ, Τραπεζιτικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ Σώματος, ἐρίτιμα μέλη τῶν Ἐφορειῶν τῶν εὐαγῶν Καθιδρυμάτων καὶ τῶν Κοινοτήτων. Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Ἀναστάσεως ἀνέγνωσαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Συνθρόνου ἑλληνιστί, ὁ Μητροπολίτης Καισαρείας Καλλίνικος λατινιστί, ὁ Μητροπολίτης Σάρδεων Γερμανὸς τουρκιστί, ὁ Μητροπολίτης Χριστουπόλεως Μελέτιος ρουμανιστί, ὁ Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος γερμανιστί, ὁ Ρῶσσος Ἀρχιμανδρίτης σλαυωνιστί, ὁ ἐν τῇ Ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ Πολωνὸς Ὑπότροφος ἱερομόναχος Φιλόθεος σερβιστὶ καὶ πολωνιστί, ὁ Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονος Ἀδαμάντιος γαλλιστί, ὁ Κωδικογράφος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονος Θεοφάνης ἀγγλιστί, ὁ Ἱερεὺς Καλλίνικος Νικολαΐδης ἀρμενιστὶ καὶ ὁ Δευτερεύων Γρηγόριος ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος ἑλληνιστί. Ἐπηκολούθησε δεξίωσις εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Θρόνου. Ἐγένετο ἡ διανομὴ τῶν Πασχαλινῶν ὠῶν.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

᾿Αριθ. Πρωτ. 959

ΦΩΤΙΩ τῷ Παναγιωτάτῳ ᾿Αρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ·

ΜΕΛΕΤΙΟΣ Πάπας καὶ Πατριάρχης ᾿Αλεξανδρείας καὶ πάσης ᾿Αφρικῆς

ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ ᾿Αναστάντι·

῎Ορθριοι μετὰ τῶν Μαθητῶν καὶ τῶν Μυροφόρων πρὸς τὸ μνῆμα σπεύσαντες εἴδομεν ἠρμένον τὸν λίθον καὶ ἠκούσαμεν τὴν τοῦ ᾿Αγγέλου φωνήν: «᾿Ιησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ᾿Εσταυρωμένον; Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν».

῾Η ζωὴ τέθαπται, ἡ ἐλπὶς ἐν τῷ μνημείῳ ἐγκέκλεισται, ὁ λίθος βαρὺς ἐπικάθηται, ὁ τόπος ἔρημος, ὁ τρόμος πολὺς καὶ φίλος οὐδείς. ῾Ο θάνατος τοῖς συμβόλοις αὐτοῦ δορυφορεῖται ἄφθονα μέν, ἀλλ᾿ ἀπαρηγόρητα ἀποσπῶν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἀγάπης τὰ δάκρυα. Αἴφνης ἠχεῖ ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ ἀπογνώσει τοῦ ᾿Αγγέλου ἡ φωνή: «Τί κλαίεις; ἡ Ζωὴ ἐκ τοῦ θανάτου ἀνέτειλεν, ἡ ᾿Ελπὶς ἐκ τοῦ τάφου ἐξέλαμψε, καὶ ἡ Χαρὰ ἐκ τοῦ Πάθους ἐπέφανεν. ῞Ο,τι πέραν ὁρᾶται τὸ δάκρυ ἀποσμήχει, ὅ,τι ἄνω ἐπιλάμπει παραμυθεῖ, πέραν γάρ ἐστιν ἡ ζωή, ἄνω δὲ ὁ τῆς παραμυθίας οὐρανός. Τί κλαίεις; Χριστὸς ἀνέστη».

Τοιούτοις ἱεροῖς στοχασμοῖς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν ἑορτῶν καὶ πανηγύρει τῶν πανηγύρεων, τῇ ἁγίᾳ καὶ κλητῇ ἡμέρᾳ τῆς ᾿Αναστάσεως προσπελάζοντες τῇ ῾Υμετέρᾳ γερασμίᾳ Παναγιότητι, καταφιλοῦμεν Αὐτὴν καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν χορείαν τῶν Ποιμένων τῆς ᾿Εκκλησίας, τὸν Πασχάλιον ἀσπασμὸν ἡμῶν καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς ῾Αγίας ᾿Εκκλησίας ἐν ἀγάπῃ πολλῇ προσνέμοντες.

Δῴη ὁ ᾿Αναστὰς Κύριος τῇ ῾Αγίᾳ Αὐτοῦ ᾿Εκκλησίᾳ ἀσαλεύτως ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς Ζωῆς ἐστηριγμένην ἐσαεὶ ἐλλάμπεσθαι τῷ φωτὶ τῆς ᾿Αναστάσεως.

᾿Εν ᾿Αλεξανδρείᾳ, Πάσχα 1933.

Τῆς ῾Υμετέρας φίλης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† ῾Ο ᾿Αλεξανδρείας **Μελέτιος.**

Ἀριθμ. Πρωτ. 849.

Παναγιώτατε καὶ Μακαριώτατε Πάπα καὶ Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Μελέτιε, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀποδίδομεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς τῇ Ὑμετέρᾳ φιλτάτῃ σεβασμίᾳ Παναγιότητι καὶ τῇ κατ' Αὐτὴν Ἁγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν ἅγιον καὶ χαρμόσυνον ἐν τῷ Ἀναστάντι Χριστῷ ἀσπασμόν, τὸ «Ἀληθῶς Ἀνέστη» ὁλοψύχως ἀντιφωνοῦντες.

Παραμυθεῖ ὄντως ὅ,τι ἄνω ἐπιλάμπει, ἰδίᾳ δὲ ἡ παραμυθία αὕτη ἐστὶ πολύτιμος ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τῆς ζοφερᾶς καὶ ἀτελευτήτου γενικῆς κάτω ταλαιπωρίας, ἧς μάτην, φαίνεται, ἡ ἀνθρωπίνη προσπάθεια ζητεῖ ἵνα εὕρῃ τὴν θεραπείαν.

Ἀλλ' ὁ ἐνδόξως ἐπιλάμψας ἐκ τοῦ μνήματος Χριστὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, αὐτὸς διὰ τῆς ἄνωθεν αὐτοῦ ἐπιλάμψεως διαλύσαι καὶ τὴν παροῦσαν χαλεπωτάτην σύγχυσιν καὶ ἀβουλίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐξαγάγοι αὐτὴν συντόμως εἰς τὴν φωτεινὴν καὶ μόνην σωτήριον ὁδόν, ἥτις ἐστὶν ἡ εἰλικρινὴς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀποδοχὴ καὶ ἐφαρμογή.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις τὴν Ὑμετέραν περιπόθητον Παναγιότητα ἐγκαρδίως ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ ἡμῶν καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης

,αϡλγ' Ἀπριλίου κβ'.

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Παναγιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἀριθμ. 455.

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἡ ἐπὶ θύραις λαμπροφόρος καὶ Ζωοπάροχος ἑορτὴ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θείας Ἀναστάσεως καλεῖ ἡμᾶς ὅπως προσελθόντες προσφωνήσωμεν

τῇ Ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ Παναγιότητι τὸν ἑόρτιον ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν «Χριστὸς Ἀνέστη».

Θεωροῦντες τὴν ἁγίαν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν ὡς τὸν σπουδαιότατον πνευματικὸν κρῖκον τὸν συνδέοντα τὴν γῆν μετὰ τοῦ Οὐρανοῦ διὰ τῆς ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθέδρας τοῦ μετὰ δόξης Ἀναστάντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀεὶ δι' ἐλπίδος ἔχομεν ὅτι ὁ Οὐράνιος Πατὴρ διὰ τῆς Θείας Αὐτοῦ χάριτος καὶ φιλανθρωπίας δὲν θὰ παύῃ συγκαταβαίνων εἰς τὰς ἀσθενείας τῶν ἀνθρώπων, ἐλεῶν τὰς ἀδυναμίας αὐτῶν καὶ ἐπιδαψιλεύων τὰς Αὐτοῦ χάριτας ἐπὶ τοὺς ἀξίους καὶ τοὺς ἀναξίους κατὰ τὴν μεγάλην Αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν.

Ὅθεν συγχαίροντες τῇ Ὑμετέρᾳ γερασμίᾳ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ εὐχόμεθα ὅπως ἐπὶ πλεῖστα ἔτη Κύριος ὁ Θεὸς ἀξιώσῃ Αὐτὴν προϋπαντῆσαι καὶ ἑορτάσαι τὴν χαρμόσυνον ταύτην ἑορτὴν μετὰ παντὸς τοῦ θεοσώστου Αὐτῆς ποιμνίου πρὸς δόξαν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἁπανταχοῦ Ὀρθοδοξίας.

Ἐπὶ τούτοις κατασπαζόμενοι Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν πνεύματι ἁγίῳ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς

Ἐν Δαμασκῷ, τῇ 11 Ἀπριλίου 1933.
Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀντιοχείας **Ἀλέξανδρος.**

Ἀριθ. Πρωτ. 816.

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα τῆς Μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Ἀλέξανδρε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετ' ἀγάπης ἐγκαρδίου, εὐχαριστοῦντες, ἀποδίδομεν τῇ Ὑμετέρᾳ φίλῃ Μακαριότητι τὸν ἐπὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Λαμπροφόρῳ ἑορτῇ τῆς ζωηφόρου τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως ἀδελφικὸν ἑόρτιον ἀσπασμόν, τὸ «Ἀληθῶς Ἀνέστη» ἀντιφωνοῦντες.

Ἀντευχόμεθα ὁλοψύχως ὅπως ἡ χάρις καὶ ἡ χαρὰ τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως ἄπλετος προχέηται πάντοτε παρὰ τοῦ ἐνδόξως Ἀναστάντος Κυρίου τῇ Ὑμετέρᾳ περιποθήτῳ Μακαριότητι καὶ τῇ κατ' Αὐτὴν Ἁγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος αὐτῆς.

Ὁ Ἀναστὰς Κύριος κατευοδοῖ καὶ πάντα τὰ τῆς ἁγίας αὐτόθι Ἐκκλησίας καὶ στερεοῖ καὶ αὔξοι αὐτά, ὡς καὶ πάντα πανταχοῦ τὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις Αὐτὴν ἐν φιλήματι ἁγίῳ καὶ διατελοῦμεν μετ᾽ ἀγάπης ἀδελφικῆς

,απλγ΄ Ἀπριλίου ιθ΄

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τηλεγραφήματα :

Ἱερουσαλήμ, 16 Ἀπριλίου 1932.
Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.
Φανάριον-Σταμπούλ.

Χριστὸς Ἀνέστη. Αὐτὸς χαρίζοιτο Ὑμῖν καὶ Ἐκκλησίᾳ τὴν χαρὰν καὶ τὴν εἰρήνην.

Τοποτηρητὴς **Κελαδίων.**

Μητροπολίτην Κελαδίωνα
Τοποτηρητήν.
Ἱερουσαλήμ.

Ἀληθῶς Ἀνέστη. Πληθύναι χαρὰν αἰσία ταχεῖα ἐκλογή.
18/4/933. Πατριάρχης **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ ἐπιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐν χριστιανικῇ χαρᾷ καὶ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ προσαγορεύομεν τῇ Ὑμετέρᾳ φίλῃ ἡμῖν Παναγιότητι τὴν Λαμπροφόρον ἑορτὴν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ εὐφροσύνου χαιρετισμοῦ

Χριστὸς Ἀνέστη !

Μετ᾽ εἰλικρινῶν εὐχῶν δεόμεθα πρὸς τὸν Ἀναστάντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ τῆς Ὑμετέρας φίλης ἡμῖν Παναγιότητος, χαρίζεσθαι δὲ Ὑμῖν μῆκος ἡμερῶν ἐν ὑγείᾳ καὶ ὄλβῳ καὶ δαψιλείᾳ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ὄφελος τῆς Ἁγιωτάτης κατ᾽ Αὐτὴν Ἐκκλησίας καὶ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος Αὐτῆς καὶ ὅλης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐν Βελιγραδίῳ, Πάσχα 1933.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Βελιγραδίου **Βαρνάβας.**

Ἀριθμ. Πρωτ. 817.

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα Βελιγραδίου καὶ παντὸς τοῦ βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Βαρνάβα, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἄσμενοι ἀποδίδομεν τῇ Ὑμετέρᾳ περιποθήτῳ Μακαριότητι τὸν ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ Λαμπροφόρῳ ἑορτῇ τῆς ζωηφόρου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως ἀδελφικὸν ἑόρτιον ἀσπασμόν, τὸ «Ἀληθῶς Ἀνέστη» μετ' ἀγάπης ἀντιφωνοῦντες.

Ὁ ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν ἐστιν ἡ αἰώνιος ἡμῶν εὐφροσύνη, τὴν εὐφροσύνην δὲ ταύτην βαθύτερον αἰσθανόμεθα πάντοτε καὶ ἐνισχυόμεθα ἐξ αὐτῆς κατὰ τὴν εὔσημον ἡμέραν καὶ ἑορτὴν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως.

Εἴη οὖν ἄπλετος πάντοτε ἡ εὐφροσύνη αὕτη τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως τῇ Ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ καὶ πεφιλημένῃ Μακαριότητι καὶ ἁπάσῃ τῇ κατ' αὐτὴν Ἁγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ εὐφροσύνη αὕτη καὶ ἡ χαρὰ προχέοιτο ὡσαύτως δαψιλῶς πάντοτε μετὰ παντὸς ἀγαθοῦ παρὰ τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τὸν Εὐσεβέστατον Βασιλέα καὶ τὸν Βασιλικὸν Οἶκον, ἐπὶ τὴν Ἔντιμον Κυβέρνησιν καὶ ἐπὶ πάντα τὸν ἀγαπητὸν Ὀρθόδοξον Σερβικὸν λαόν.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις ἐγκαρδίως Αὐτὴν ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς.

,απλγ´ Ἀπριλίου ιθ´.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Λευκωσία, 15 Ἀπριλίου 1933.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον-Σταμπούλ.

Ἀπευθύνομεν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι. Χάρις Αὐτοῦ ἐνισχύοι Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἁγίᾳ κλήσει Ἐκκλησίας.

Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου.

Ἀριθ. Πρωτ. 815.

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Κύριλλε, τὴν Ὑμετέραν

σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετ' εὐχαριστίας ἐγκαρδίου ἀποδίδομεν ἐν ἀγάπῃ τῇ Ὑμετέρᾳ γεραρᾷ σμίᾳ Μακαριότητι τὸν ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ Λαμπροφόρῳ ἑορτῇ τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως ἑόρτιον ἀδελφικὸν ἀσπασμόν.

Ὁ τὸν θάνατον καταπατήσας καὶ ζωὴν τῷ κόσμῳ δωρησάμενος Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ ἐπιδαψιλεύοι πλουσίως τὴν θείαν Αὐτοῦ χάριν καὶ τὴν χαρὰν τῇ Ὑμετέρᾳ γεραρᾷ Μακαριότητι καὶ ἁπάσῃ τῇ ἁγίᾳ αὐτόθι ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι αὐτῆς.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις Αὐτὴν ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς

,αϡλγʹ Ἀπριλίου ιθʹ.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀθῆναι, Ἀπριλίου 15.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον-Σταμπούλ.

Ἐπὶ ἑορταῖς Πάσχα συγχαίροντες ἀδελφικῶς κατασπαζόμεθα.

Ἀρχιεπίσκοπος **Χρυσόστομος.**

Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον.

Ἀθήνας.

Ἀγάπῃ πολλῇ ἀντισυγχαίροντες εὐχόμεθα πᾶν παρὰ ἀναστάντος Σωτῆρος ἀγαθὸν Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, Ἁγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ.

16/4/933

Πατριάρχης **Φώτιος.**

Ἀθήνησιν, ιʹ Ἀπριλίου ,αϡλγʹ.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ Σεβασμιώτατε καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τῆς εὐπροσδέκτου εὐκαιρίας τῶν ἡμερῶν τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως ἐπιλαμβανόμενοι πρὸς ἀδελφικὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν μετὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, τῆς περὶ Αὐτὴν χορείας τῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ τοῦ χριστεπωνύμου πλη-

ρώματος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, γηθοσύνως Αὐτὴν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προσαγορεύομεν.

Προσεπευχόμεθα δὲ Αὐτῇ ἀδελφικῶς τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Σωτῆρα ἔχειν πάντοτε συναντιλήπτορα καὶ παραστάτην ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ διαποιμάνσει τοῦ ποιμνίου, ἐνισχύοντα Αὐτὴν καὶ κρατύνοντα ἐπ' ἀγαθῷ μὲν τούτου, πρὸς δόξαν δὲ τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Δυσχερεῖς μὲν οἱ καιροὶ εἰς οὓς κατηντήσαμεν, κεκηρυγμένος δὲ πόλεμος κατὰ τῆς ἁγίας ἡμῶν χριστιανικῆς πίστεως πολλαχόθεν ἐγείρεται καὶ ἐν κλύδωνι τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας τὴν πορείαν αὐτοῦ διανύει, ἀλλὰ πεποίθαμεν ὅτι ὁ Κύριος ἐπιτιμήσει τῷ ἀνέμῳ καὶ τὴν ζάλην διασκεδάσει καὶ τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας ἐνισχύσει καὶ τὸ σκάφος αὐτῆς εἰς εὔδιον καθοδηγήσει λιμένα.

Ἐπὶ τούτοις καὶ αὖθις Αὐτὴν κατασπαζόμενοι, διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀθηνῶν **Χρυσόστομος.**

Ἀριθ. Πρωτ. 888.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Χρυσόστομε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Κομισάμενοι μετ' ἀγάπης καὶ ἄσμενοι μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀναγνόντες καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἡ Ὑμετέρα περιπόθητος Μακαριότης ἔπεμψεν ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα ἡμῖν, τὰς ἑαυτῆς καὶ τῆς Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας ἑορτίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς ἡμῖν καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς προφρόνως καὶ δι' αὐτῆς ἐκφράζουσα, εὐχαριστοῦμεν ἐνθέρμως ἐπὶ ταῖς τιμίαις ταύταις προσρήσεσι καὶ εὐχαῖς καὶ ἐγκαρδίως καὶ πάλιν Αὐτήν, τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, τὴν Ἱεραρχίαν ἅπασαν καὶ ἅπασαν τὴν Ἁγίαν αὐτόθι Ἐκκλησίαν μετὰ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος αὐτῆς ἀντιπροσαγορεύομεν ἐν τῷ Ἀναστάντι Χριστῷ καὶ ἀντευχόμεθα.

Εἴη ἄπλετος πάντοτε ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου τῇ ἁγίᾳ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ εὐσεβεῖ Κράτει διὰ τῆς εὐοδώσεως καὶ τῆς δαψιλοῦς διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ τῶν πάντων ἐπανθήσεως καὶ ἀκμῆς.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ Αὐτὴν καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς ,απλγ' Ἀπριλίου κδ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Βαρσοβία, 13 Ἀπριλίου 1933.

Παναγιώτατε,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Μετ' αἰσθήματος ἰδιαιτέρας συγκινήσεως ψυχικῆς προσαγορεύω Ὑμᾶς καὶ τὴν ἔμπλεων ἀγάπης Μεγάλην Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Λαμπροφόρου τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως, διότι ἀκριβῶς κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας συμπληροῦται δεκαετία ἀφ' ὅτου ὁ Ὕψιστος ἐνεχείρισέ μοι τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου ἐν Πολωνίᾳ Ἐκκλησίας.

Βαρεῖς τότε ἦσαν οἱ καιροὶ δι' ἡμᾶς καὶ δι' ἁπάσας τὰς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας. Ἐφαίνετο ὅτι ἡ ἀλήθεια θνήσκει καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐνταφιάζεται ἐσαεί. Ἡ βία καὶ ἡ σκληροκαρδία ὑψηλὰ εἶχον ὑψώσῃ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐν τῇ μέθῃ τῶν ἐπιτυχιῶν καὶ τῶν κατορθωμάτων μετ' ἐπάρσεως προσέβλεπον τοὺς φυλάσσοντας ἑαυτοὺς ἀπὸ «τῶν ματαίων καὶ τῶν ψευδῶν».

Ἀλλὰ παρῆλθον μόλις δέκα ἔτη καὶ βλέπομεν ὅτι ὁ «ὄφις ὁ ἀρχαῖος» συστρέφεται μὲν ἐν ταῖς πανουργίαις αὐτοῦ ἀλλὰ δὲν ἀποκομίζει δικαίωσιν τῆς πονηρίας αὐτοῦ. Τὸ πανούργως ἐπινοηθὲν ὑπ' αὐτοῦ οἰκοδόμημα τῆς ἀνθρωπίνης ἰσχύος ἄνευ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστοῦ παρουσιάζει ρήγματα βαθέα ἄλλοτε ἐδῶ καὶ ἄλλοτε ἐκεῖ, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀρχίζουν ἤδη νὰ βλέπωσιν ὅτι «οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ ὁ Θεὸς ἀλλ' ἐν τῇ δικαιοσύνῃ».

Εἰσέτι ἡ νὺξ δὲν παρῆλθεν, ἀλλ' εἶναι ἤδη ἐγγὺς ἡ ἡμέρα καὶ ἡ καρδία χαίρει προαισθανομένη τὴν χαρὰν ἐκείνην, ὅτε ὁ κόσμος θὰ στραφῇ πρὸς τὸν Ἀναστάντα καὶ ἐν αὐτῷ μόνῳ θὰ ἀρχίσῃ νὰ ζητῇ τὰς ὁδοὺς πρὸς τὴν συναδέλφωσιν καὶ τὴν ἀγάπην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐθνῶν.

Ἐν τῇ σκέψει ταύτῃ ἐνθέρμως προσαγορεύω Ὑμᾶς καὶ ὁλοψύχως εὔχομαι ὅπως ὁ ἀναστὰς Κύριος δῷ Ὑμῖν ὑγείαν καὶ ἰσχὺν δυνάμεων ἵνα γενναίως ἵστασθε ἐπὶ τῆς φυλακῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν σωτηρίαν ὁδηγουμένων.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† **Διονύσιος**
Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ Βολίνης
καὶ πάσης Πολωνίας.

'Αριθμ. Πρωτ. 800.

Μακαριώτατε Μητροπολῖτα Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Διονύσιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

«'Αληθῶς 'Ανέστη !»

Ἄσμενοι ἐν ἀγάπῃ ἀποδίδομεν τῇ Ὑμετέρᾳ πεφιλημένῃ Μακαριότητι τὸν ἀδελφικὸν ἐπὶ τῷ ἁγίῳ Πάσχα ἀσπασμόν, διπλᾶ ἀπευθύνοντες Αὐτῇ συγχαρητήρια ἐπί τε τῇ Μεγάλῃ Λαμπροφόρῳ τῆς ἁγίας 'Αναστάσεως ἑορτῇ καὶ ἐπὶ τῇ συμπεσούσῃ αἰσίᾳ συμπληρώσει δεκαετίας τῆς τετιμημένης διακονίας Αὐτῆς ὡς Μητροπολίτου καὶ Προέδρου τῆς ἁγίας 'Ορθοδόξου ἐν Πολωνίᾳ 'Εκκλησίας.

Βαρεῖς ἦσαν ὄντως οἱ καιροὶ καὶ χαλεπαὶ αἱ περιστάσεις, ὅτε ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, βουλῇ θείᾳ ἐκλήθη καὶ ἀνέλαβε τὸ ἔργον τῆς ὑπάτης χειραγωγίας τῆς ἁγίας αὐτόθι 'Εκκλησίας, οὔπω συντεταγμένα τὰ ἑαυτῆς ἐχούσης ἐν θλίψει δὲ καὶ ἀπορίᾳ καὶ ἐκ τῆς στυγερᾶς δολοφονίας τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου αὐτῆς εὑρισκομένης.

'Αλλ' ἡ σύνεσις καὶ ἀρετὴ τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος καὶ ἡ ζηλωτὴ αὐτῆς προσπάθεια, ὑπὸ τῆς θείας ἀντιλήψεως ἐνισχυομένη, ὑπερενίκησε ταχέως τῶν δυσχερειῶν, καὶ ἰδοὺ ἐντὸς δέκα ἐτῶν, ὑπὸ τὴν ἀκάμπτον καὶ πεπνυμένην ἡγεσίαν Αὐτῆς, ἡ νεαρὰ αὐτοτελὴς 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία τῆς Πολωνίας, οὐ μόνον πλήρως κατηρτίσθη, οὐ μόνον ἀσφαλῶς ἐστερεώθη, ἀλλὰ καὶ ἐπήνθησε καὶ καρπὸν ἤδη ἀγαθὸν καὶ καθ' ἑαυτὴν καὶ ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἀδελφῶν 'Εκκλησιῶν ἀποφέρει, τίμιον ἀποτελέσασα κρίκον, ἐν τῇ χρυσῇ ἁλύσει τῶν ἁγίων 'Ορθοδόξων Αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν.

Καὶ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ταύτῃ κατευοδώσει χαρὰν μυχίαν ἰδιαιτέρως αἰσθάνεται ἡ Μήτηρ ἐνταῦθα Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησία, οὕτως εὐλογηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ βλέπουσα εἴ τινα καὶ αὕτη κατέβαλεν ἐν τῇ ὀφειλετικῇ αὐτῆς στοργῇ καὶ μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως ταύτης προσπάθειαν.

Δεξάσθω οὖν ἡ Ὑμετέρα περισπούδαστος Μακαριότης τὰ ἐγκάρδια τῆς Μητρός τε 'Εκκλησίας καὶ ἡμῶν συγχαρητήρια καὶ τὰς ἐνθέρμους δ' ἅμα αὐτῆς τε καὶ ἡμῶν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰσίας καὶ δαψιλοῦς καρποφορίας τῶν ὑπὲρ τῆς Ἁγίας 'Εκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος θεοφιλῶν κόπων Αὐτῆς.

Ὁ 'Αναστὰς Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ ἐπιδαψιλεύοι ἄπλετον πάντοτε τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν αὐτοῦ τῇ Ὑμετέρᾳ φίλῃ Μακαριότητι καὶ τῇ

Ἁγιωτάτῃ καὶ περιλημένῃ Ἁγίᾳ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Πολωνίας καὶ τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι αὐτῆς, πλουσίας ἅμα τὰς δωρεὰς αὐτοῦ καταπέμπων καὶ τῷ ἐριτίμῳ Κράτει τῆς Πολωνίας, τῷ μετὰ τοσαύτης στοργικῆς εὐμενείας ἀπιδόντι καὶ ἀποβλέποντι πάντοτε πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τῆς Ὀρθοδόξου ἐν αὐτῷ Ἐκκλησίας καὶ παρέχοντι τὴν προστασίαν καὶ τὴν ἐπικουρίαν αὐτοῦ εἰς τὴν καλὴν κατάστασιν τῶν κατ' αὐτήν.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις ἐγκαρδίως ἐν τῷ Ἀναστάντι Χριστῷ τὴν Ὑμετέραν φίλην Μακαριότητα καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς

,αϡλγ' Ἀπριλίου ιε'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΣΣΣΔ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 1033.

Τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ τῷ Β'.

8 Ἀπριλίου 1933.
Μόσχα.

Ἐγγίζει ἡ μεγίστη καὶ παγχαρμόσυνος ἐν τῷ κύκλῳ τῷ ἐκκλησιαστικῷ Ἑορτὴ τῆς Λαμπροφόρου τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως, ἡ φωταυγὴς ἡμέρα τοῦ Ἁγίου Πάσχα, ὅτε οἱ ἀληθῶς πιστεύοντες, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ πνευματικοῦ αὐτῶν ἄθλου ἐπιτυγχάνουσι τοῦ ἐφικτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τῷ ἀνθρώπῳ ὕψους τῆς πνευματικῆς ἐξάρσεως καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Διότι κατὰ τὴν Μεγάλην ταύτην καὶ Σωτηριώδη Ἑορτὴν «θανάτου ἑορτάζομεν νέκρωσιν, ᾅδου τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου, ἀπαρχήν».

Ὅθεν μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης προσαγορεύω, ἐκ τοῦ ἐμοῦ τε προσώπου καὶ ἐκ προσώπου πάντων τῶν μελῶν τῆς σὺν ἐμοὶ Ἱερᾶς Συνόδου, Ὑμᾶς, Πανχγιώτατε, καὶ τὴν σὺν Ὑμῖν Ἱερὰν Σύνοδον ἐπὶ τῇ φαιδρᾷ ταύτῃ Ἑορτῇ τῆς μεγίστης πανηγύρεως τῆς πίστεως ἡμῶν διὰ τῆς χαρμοσύνου ἀναφωνήσεως.

«Χριστὸς Ἀνέστη» !

«Ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. 6,4).

Ἐν τοῖς προθύροις τῆς Μεγάλης Ἑορτῆς δεόμενοι ἐνθέρμως εὐχόμεθα, ὅπως καταπέμψῃ ὁ Ἀναστὰς Κύριος πᾶσαν ἡμῖν δύναμιν καὶ σοφίαν, ἵνα πραγματοποιήσωμεν τὴν ὑποχρεωτικὴν ταύτην δι' ἡμᾶς ἐντολὴν τοῦ

Ἁγίου Ἀποστόλου, οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ προσωπικῇ ζωῇ τῶν πιστευόντων, τῶν Ποιμένων καὶ τῶν Ἀρχιποιμένων, ἀλλ᾽ ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ ὅλῃ κατευθύνσει καὶ ὀργανώσει τῆς Οἰκουμενικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν τῷ συνόλῳ πασῶν τῶν ἀπαρτιζουσῶν αὐτὴν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν τῷ πνεύματι τῆς γνησίας τοῦ Χριστοῦ Ἀληθείας.

Μετὰ τοιούτων αἰσθημάτων προσαγορεύοντες Ὑμᾶς, Παναγιώτατε, διὰ τοῦ Πασχαλίου ἀδελφικοῦ φιλήματος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἐνθέρμως εὐχόμεθα Ὑμῖν πληρότητα καὶ ἀφθονίαν τῶν πνευματικῶν χαρῶν καὶ τῶν κεχαριτωμένων παραμυθιῶν τῆς Μεγάλης τοῦ Κυρίου Ἑορτῆς, ἐν ἀγαθῇ ὑγείᾳ καὶ ἰσχύϊ δυνάμεων, φυσικῶν τε καὶ ψυχικῶν.

Ἀδελφικῶς δὲ καὶ εὐσεβάστως προσαγορεύων καὶ ἀσπαζόμενος τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἐξαιτοῦμαι ἐμαυτῷ τὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, τοῦ Προκαθημένου τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱ. Συνόδου
τῶν ἐν ΣΣΣΔ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν
Μητροπολίτης Μόσχας καὶ Κολόμνης **Βιτάλιος**
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Ἀριθ. Πρωτ. 846.

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα Μόσχας καὶ Κολόμνης, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Βιτάλιε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας, χάρις εἴη τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἄσμενοι ἐν τῇ χαρᾷ τῆς ἑορτῆς τῆς Λαμπροφόρου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως ἐδεξάμεθα καὶ ἀνέγνωμεν τὴν φιλόφρονα Πασχάλιον ἐπιστολὴν ὑμῶν καὶ ἐνθέρμως εὐχαριστοῦμεν τῇ ἀγάπῃ ὑμῶν διὰ τὴν ἀγαθὴν ὑμῶν πρόσρησιν καὶ τὰς εὐχάς.

Μετ᾽ ἀγάπης δὲ τὸν ἑόρτιον ἀποδίδοντες ὑμῖν ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, εὐχόμεθα ὁλοψύχως, ὅπως ὁ ἐνδόξως διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς Ἀναστὰς Κύριος φωτίσῃ μὲν τὸν κόσμον, ἵνα ἀγαπήσῃ καὶ βαδίσῃ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, πρὸς ἀνακούφισιν καὶ εὐημερίαν πάντων, σκέπῃ δὲ καὶ περιέπῃ πανταχοῦ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, ἵνα αὕτη, στερρῶς ἐπὶ τῆς πέτρας τῆς πίστεως ἐστηριγμένη, εὐσταθῶς συντρέχῃ εἰς τὴν κατίσχυσιν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ πνεύματος τῆς θείας καὶ σωτηριώδους ταύτης δικαιοσύνης.

Εἴη ἡ χάρις καὶ ἡ σκέπη τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος μετὰ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης καὶ μετὰ πάσης τῆς αὐτόθι ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πληρώματος αὐτῆς.

,αϡλγ´ Ἀπριλίου κβ´.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΒΗΡΙΑΣ

Τιφλὶς, 15 Ἀπριλίου 1933.
Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.
Φανάριον-Σταμπούλ.

Συγχαίρω Ὑμῖν ἐπὶ τῇ εὐτυχεῖ ἡμέρᾳ τοῦ Χριστὸς Ἀνέστη.

Καθολικὸς Ἰβηρίας **Καλλίστρατος.**

Ἀριθ. Πρωτ. 831.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Μετσχέτης καὶ Τιφλίδος καὶ Καθολικὲ πάσης Ἰβηρίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Καλλίστρατε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀποδίδομεν ἐν εὐχαριστίᾳ τὸν ἐπὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Λαμπροφόρῳ Ἑορτῇ τῆς Ζωηφόρου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως πρόφρονα ἀσπασμὸν τῆς Ὑμετέρας φίλης Μακαριότητος καὶ μετ᾽ ἀγάπης συγχαίρομεν ὁμοίως καὶ εὐχόμεθα ἀδελφικῶς Αὐτῇ ἐπὶ τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ τῶν ἑορτῶν Ἑορτῇ τῆς εὐσεβείας ἡμῶν.

Ὁ ἐνδόξως ἐκ τοῦ μνήματος ἐγερθεὶς Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ καταπέμποι πλουσίως τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν αὐτοῦ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι καὶ ἁπάσῃ τῇ Ἁγίᾳ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ πληρώματι αὐτῆς.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις Αὐτὴν ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ καὶ διατελοῦμεν μετ᾽ ἀγάπης ἀδελφικῆς

,απλγ´ Ἀπριλίου κ´.
Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος**

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΝ ΤΩι ΠΑΝΣΕΠΤΩι ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩι ΝΑΩι

Μεγάλη Παρασκευή: Εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, τὸν Θεῖον Λόγον ἐκήρυξεν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος. Ὁ Λόγος ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΑΠΟ ποῦ νὰ θεωρήσω τὸ μυστηριῶδες καὶ ἀκατάληπτον μέγα δρᾶμα, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν ἀνθρωπίνην γλῶσσαν ὀνομάζομεν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάμνησιν ἐπιτελοῦμεν σήμερον κατὰ

τὴν ἁγίαν αὐτὴν ἡμέραν; Νὰ τὸ θεωρήσω ἀπὸ τὴν γῆν; Ἀπὸ τὴν γῆν ὡς χοϊκός, ὡς «χοῦς ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς»; Ἐὰν τοιοῦτόν τι ἐπιχειρήσω, ἡ μικρὰ καὶ πενιχρὰ γηΐνη ὕπαρξίς μου θὰ κατασυντριβῇ. ***Ὁ σεισμὸς ποὺ ἔσχισε τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω, ποὺ ἐξεσφενδόνισε τοὺς λίθους τῶν μνημάτων καὶ ἐφανέρωνε γυμνὰ τὰ ὀστᾶ τῶν κεκοιμημένων, ποὺ ἐσάλευσε τὸ ὑλικὸν Σύμπαν,*** ὁ ἀνατρεπτικὸς καὶ καταθλιπτικὸς ἐκεῖνος σεισμὸς θὰ θρυμματίσῃ καὶ ἐμέ, τὴν γῆν καὶ τὴν σποδόν. Θὰ μὲ θρυμματίσῃ μόλις ζητήσω νὰ ἀνασύρω καὶ τὴν πειὸ μακρυνὴν καὶ ἀσήμαντον ἄκραν τοῦ οὐρανίου πέπλου μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι σκεπασμένα ὅσα ἐτελέσθησαν καὶ ἐλέχθησαν εἰς τὴν ἀκρώρειαν ἐκείνην τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἆ Θεέ μου, στεῖλέ μας κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμὴν τὸ πύρινον ἅρμα τοῦ προφήτου Ἠλιού· νὰ σταθῶμεν κοντὰ σ' αὐτὸ ὀλίγον· κρυωμένοι καὶ παγωμένοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν νὰ ζεσταθῶμεν καὶ νὰ λυώσουν ὅλοι οἱ πάγοι τῆς θρησκευτικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς μας ἀδιαφορίας· εὔσπλαγχνε καὶ Παντοδύναμε Θεέ, διάταξον ὅπως τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ὑπερφυές, ἡ φωτιὰ ἐκείνη ἡ ἄϋλος κατακαύσῃ ὅλον τὸ βαρὺ φορτίον τῶν ξηρῶν καὶ ἀγρίων χόρτων τῶν ἐλαττωμάτων μας· μετάβαλέ μας εἰς πτερωτοὺς ἀετοὺς καὶ ὁδήγησέ μας εἰς τὸν οὐρανόν.

Εἴμεθα πνευματικῶς εἰς τὸν οὐρανόν· αἰσθάνομαι ἕνα ἄλλον σεισμὸν πολὺ μεγαλήτερον καὶ συγκλονιστικώτερον ἀπὸ τὸν φυσικὸν ἐκεῖνον σεισμόν. Αἰσθάνομαι σεισμὸν ποὺ συνταράσσει ὅλην τὴν ἐσωτερικήν μας ὕπαρξιν, εἰς τὰ βάθη τῆς ὁποίας ἀντηχοῦν τὰ λόγια τοῦ Ἐσταυρωμένου ὡς ρήματα τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ Σύμπαντος· ἡ ἠχὼ τῶν λόγων αὐτῶν σείει τὰς οὐρανίους δυνάμεις καὶ ὅλον τὸν ἀόρατον κόσμον. Ἀπὸ τὰ καθαρὰ ἐκεῖνα ὕψη νοερῶς ἀτενίζω, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι ἀδελφοί, εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα, ἀπὸ τὰ ὕψη ἐκεῖνα τοῦ οὐρανοῦ ἀτενίζω μαζύ σας εἰς τὸν Γολγοθᾶν, θεωρῶ τὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἔργον τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, ἀναγινώσκω τὰ γράμματα ποὺ βλέπω γραμμένα ἐπάνω στὸ ἡγιασμένον ξύλον καὶ μελετῶ τὰ λόγια ποὺ ἐπρόφερεν ὁ Ἐσταυρωμένος κατὰ τὴν πλέον μυστηριώδη στιγμὴν τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας Του.

Τώρα ὁπότε ἐξετάζομεν τὰ ὑπερφυᾶ μυστήρια τοῦ Σταυροῦ ὑπὸ τὰς προδιαγραφείσας συνθήκας δὲν φαίνεται ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ οὔτε μωρία οὔτε σκάνδαλον, ἀλλὰ δύναμις Θεοῦ. Δύναμις Θεοῦ!! Εἰς τὴν ἰδικήν μας ἐποχὴν τὴν τόσον ἐκθαμβουμένην ἀπὸ τὴν δύναμιν τὴν ὑλικὴν καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὰ θαυμάσια καὶ τοὔτ' αὐτὸ παράδοξα ἀποτελέσματα τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ τῶν διαφόρων κυμάτων ποὺ μεταφέρουν μὲ ἀστραπιαίαν ταχύτητα τὴν ἐνέργειαν αὐτήν. Εἰς τὴν ἐποχὴν

αὐτὴν ὅπου πολλοὶ θεωροῦν ὡς παλαιὸν καὶ ἄχρηστον ἰδανικὸν ὅλον τὸ θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν σύστημα τοῦ Ἐσταυρωμένου, ὡς κἄτι ποὺ δὲν ἱκανοποιεῖ τὸν σημερινὸν πολιτισμένον ἄνθρωπον καὶ ἑπομένως ὥς τι ἀσθενικὸν καὶ ἑτοιμοθάνατον· κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν πῶς ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ θὰ ἀπηχήσῃ εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας; Ἀκριβῶς τώρα ὁπότε πολλοὶ ἄνθρωποι εἶναι κουρασμένοι ἀπὸ τοῦ νὰ ζητοῦν ματαίως τὴν ἐσωτερικήν των γαλήνην καὶ εὐτυχίαν εἰς τὰ καθαρῶς ἀνθρώπινα καὶ εὐμετάβλητα πράγματα· τώρα ὁπότε ἀρκετὰ ἐδοκίμασαν τὴν ἀδυναμίαν ποὺ παρουσιάζουν αἱ φυσικαὶ δυνάμεις εἰς τὸ νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ὑψηλὰς τάσεις τὰς ὁποίας φέρει ὁ ἄνθρωπος μέσα του καὶ διακρίνουν εἰς τὸ ἄπλετον καὶ ἐκθαμβωτικὸν φῶς τῆς ὑλικῆς προόδου καὶ ἕνα βαθὺ πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν σκότος· τώρα καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὴν γεμάτην ἀπὸ ἀναμνήσεις ἐκπληκτικῶν καὶ μυστηριωδῶν γεγονότων θὰ αἰσθανθοῦν βαθειὰ πρὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου διὰ τὶ ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς ἐχρησίμευσεν ὡς μέσον στενωτέρας ἐπαφῆς τοῦ πεπερασμένου μὲ τὸ Ἄπειρον, διὰ τὶ μᾶς ἐδίδαξεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν Σταυρὸν τὴν ἐπιστήμην τῆς ζωῆς, ὡς σειρὰν θυσιῶν, καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ θανάτου ὡς τὸ τελειότερον καὶ ὡραιότερον στεφάνωμα τῶν πόνων, τῶν ταλαιπωριῶν καὶ τῶν κόπων ποὺ καταβάλλομεν διὰ τὴν ἀνωτέραν καὶ χριστιανικωτέραν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς ζωήν. Ἕως εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπου τώρα νοερῶς εὑρισκόμεθα, φθάνει ἡ ἠχὼ τῆς φωνῆς ποὺ ἀφίνουν τὰ ἐκτυλισσόμενα περὶ τὸν Γολγοθᾶν γεγονότα, τῆς φωνῆς ποὺ λέγει· Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι δύναμις μεγάλη, ἀκατάβλητος, ὡς θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν ἰδανικόν, ὡς ὑπέροχος φιλοσοφία, καὶ πρὸ πάντων ὡς πίστις, ὡς ἐλπίς, ὡς ἀγάπη. Τύπτομεν ἐκστατικοὶ τὰ στήθη, ὄχι ὅπως ὁ ἑκατόνταρχος ἔκπληκτος διὰ τὸν ὑλικὸν σεισμὸν καὶ δι' ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς καὶ ὀγκώδεις ἐκδηλώσεις τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἐσταυρωμένου· τύπτομεν τὰ στήθη ἔκθαμβοι διὰ τὸν μεγάλον καὶ ἀνατρεπτικὸν σεισμὸν τῆς συνειδήσεώς μας, τὸν ὁποῖον σᾶς ἀνέφερα προηγουμένως καὶ τὸν ὁποῖον δημιουργοῦν τὰ λόγια, τὰ ἔργα, ἡ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ συμπεριφορὰ καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ πρᾴου καὶ ταπεινοῦ τῇ καρδίᾳ Ἰησοῦ. Τύπτομεν τὰ στήθη καὶ μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς πλέον μυστηριώδους ὑπάρξεώς μας ἀντηχοῦν τὰ λόγια «ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος».

Ὅταν ἀντηχοῦν τὰ λόγια αὐτὰ ἑνώνονται μὲ τοὺς ἤχους τῆς πραγματικῆς εὐτυχίας ποὺ ἐκπέμπονται ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶν. Ζητοῦμεν φάρμακα διὰ τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὑποφέρει ὅλη ἡ Ἀνθρωπότης· τὰ φάρμακα αὐτὰ σήμερον ἢ αὔριον, γρήγορα ἢ ἀργά, θὰ εὑρεθοῦν. Ἀλλὰ ποῦ τὸ φάρμακον τῆς ἐσωτερικῆς κρίσεως ἐκείνης, ποὺ κατατρύχει ὁλόκληρον τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ προκαλεῖ τὰς τρομερωτέ-

ρας ἐνδοψυχικὰς ἀναστατώσεις καὶ ἐπαναστάσεις; Τὸ φάρμακον αὐτὸ εὑρίσκεται δραστικώτατον ἐδῶ εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Ἰησοῦ, Ἐκείνου ὁ ὁποῖος εἶπεν, «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν»· τὴν βασιλείαν μου τὴν ἔχετε ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· ἐὰν πεινᾶτε καὶ διψᾶτε τὴν δικαιοσύνην· ἐὰν μὲ πεποίθησιν καὶ ἐνθουσιασμὸν ἀπευθύνετε εἰς ἐμὲ «τὸ ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γεννηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς». Ἐὰν θυσιάζετε τὰ ὑπάρχοντά σας καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν σας διὰ τὰ ἰδανικὰ τοῦ Σταυροῦ μου. Ἀπὸ τὰ ὕψη εἰς τὰ ὁποῖα μᾶς ἐπέτρεψεν ἡ φιλανθρωπία σου νὰ σταθῶμεν ὀλίγον, ἀναγινώσκομεν ὄχι τὰ ὑλικὰ γράμματα τὰ ὁποῖα πρὸς ἐμπαιγμόν σου ἔγραψαν ἐπάνω στὸν σταυρόν σου οἱ σταυρωταί σου I. N. B. I, ἀλλὰ τὰ γράμματα ποὺ τὰ ἔβαψες μὲ τὸ μυστηριῶδές σου αἷμα· ἀναγινώσκομεν· «εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσι»· «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι». Διαβάζω τὰ γράμματα αὐτὰ Ἰησοῦ Χριστέ, κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ φέρω στὸν νοῦν μου τὰ ὅσα ἔπαθεν τὸ ἅγιον αὐτὸ καθίδρυμα εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς ζωῆς του· καὶ θρηνῶ νοερῶς καὶ λέγω· Ὁ Χριστὸς σταυρώνεται· ἀλλὰ ὁ Χριστὸς εἶναι κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἑπομένως μαζὺ μὲ τὴν κεφαλὴν σταυρώνεται καὶ τὸ Σῶμα, ἡ Ἐκκλησία. Ὅλαι αἱ σκιαὶ τῶν μαρτύρων τρέχουν τώρα καὶ περικυκλώνουν ἐδῶ τὸν σταυρόν σου εἰς τὸν ἱστορικὸν αὐτὸν ναόν. Τοὺς ἐκάλεσαν τὰ λόγια σου «εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσι». Παναγιώτατε, ἐπάνω στὸν ἔνδοξον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀκάνθας θλίψεων στολισμένον θρόνον σου βλέπω νὰ περιΐπτανται αἱ ψυχαὶ τῶν μεγάλων προκατόχων σου μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκύκλωσαν τὸν σταυρὸν καὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὰ πνεύματα τόσων ἐνδόξων πατριαρχῶν, μίαν θερμὴν παράκλησιν ἂς ὑποβάλωμεν εἰς αὐτούς.

Εὐσεβεῖς πατριάρχαι, θερμοὶ ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβευταί, στρέψατε βλέμμα συμπαθείας πρὸς ἡμᾶς, ἐμπρὸς στὸν Ἐσταυρωμένον προσευχηθῆτε καὶ δι' ἡμᾶς. Σεῖς στὴν ἐποχήν σας ἐβαστάζετε βαρὺν σταυρόν· τὸν ἐφέρατε μὲ ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν· μέσα στὸ χάος ποὺ ἐδημιούργησεν ἡ σημερινὴ Κοινωνία καὶ ἡμεῖς, ἡγιασμένοι πατριάρχαι, φέρομεν ἕνα ποικιλόμορφον σταυρόν· προσευχηθῆτε στὸν Ἐσταυρωμένον νὰ μᾶς δώσῃ τὴν δύναμιν τῆς ἀντοχῆς ποὺ ἀπαιτεῖται διὰ νὰ φέρωμεν τὸν σταυρόν μας χωρὶς νὰ καμπτώμεθα καὶ νὰ κατασυντριβώμεθα. Θερμάνατέ μας μὲ τὴν πίστιν σας, μὲ τὴν ἐλπίδα σας, μὲ τὴν ἀγάπην σας. Ἰδιαιτέρως συγκινητικὴ ἡ στιγμὴ αὐτή· βαθεῖα σιγὴ ἐπικρατεῖ παντοῦ. Ἀναβαίνομεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ καταβαίνομεν εἰς τὴν γῆν· κατὰ τὴν ἀνάβασιν

καὶ κατάβασιν αὐτὴν μία φωνὴ προφητικὴ διακόπτει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν νεκρικὴν σιγὴν ποὺ βασιλεύει στὴν γῆν καὶ στὸν οὐρανόν· «ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς». Τί συμβαίνει, τί λέγεται τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀκούσωμεν ὅλοι; Ὁ Χριστὸς βασανίζεται, ὁ Μέγας Εὐεργέτης κατὰ τὸν σκληρότερον τρόπον καταδιώκεται ἀπὸ τοὺς εὐεργετουμένους, ὑβρίζεται, βλασφημεῖται· Ἐκεῖνος σιωπᾷ. «Καὶ λεγόντων ὅτι κακοποιός ἐστι, καθὼς ἐκήρυξεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, εἱστήκει σιγῶν· ὅτε δὲ ἠρωτήθη περὶ τῆς βασιλείας τότε ἐφθέγξατο πρὸς τὸν Πιλᾶτον, παιδεύων αὐτὸν καὶ ἀνάγων πρὸς τὰ ὑψηλότερα». Ὡμίλησε περὶ τῆς βασιλείας ὅταν εἶπεν «ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου»· «καὶ ἦλθον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ». Ὡμίλησε καὶ ἐπάνω στὸν Σταυρὸν ὅταν εἶπε «διψῶ» καὶ «πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τὶ ποιοῦσι». «Διψῶ», ἀκούω τὴν λέξιν αὐτὴν σὰν νὰ ἦναι ἡ μεγάλη ἐκείνη στιγμὴ ποὺ τὴν ἐπρόφερε τὸ θεῖον στόμα. Τὴν ἀκούω νὰ τὴν προφέρῃ τώρα ὁ Ἐσταυρωμένος μὲ περισσότερον πόθον καὶ μὲ βαθύτερον στεναγμόν. Διὰ τί; διότι μᾶς λείπει ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποὺ διψᾷ, ποὺ ἐπιθυμεῖ διακαῶς. Ἐπιθυμῶ, λέγει, τὴν ἐπιστροφήν σας εἰς τὸν δρόμον τῆς εἰλικρινείας, τῆς ἀληθείας, τῆς ἀγάπης, τῆς μακροθυμίας. Μὴ μ' ἐρωτᾶτε, σὰν τὸν Πιλᾶτον «τί ἐστίν ἀλήθεια», εἶμαι ἡ αὐτοαλήθεια, «ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδό', ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή»· ἀγαπᾶτε τὴν ἀλήθειαν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας, ἀφοῦ ἐγὼ ἐμακροθύμησα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς σταυρωτάς μου εἰπών, «πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τὶ ποιοῦσι». Διψῶ, διψῶμεν, ἐπαναλαμβάνουν ἐν χορῷ ὅλα τὰ πνεύματα τῶν δικαίων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν πατριαρχῶν. Διψῶμεν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ μᾶς μιμηθῆτε εἰς ὅλα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν καρτερίαν. Καὶ ὁ μέγας πατριάρχης, ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, τοῦ ὁποίου τὸν θρόνον ἔχομεν κατὰ τὴν παράδοσιν, μᾶς λέγει διψῶ, ἐπιθυμῶ νὰ ἀκούσητε τὰ λόγια ποὺ ἔγραψα, ἐκεῖνα ποὺ εἶπα ἑρμηνεύων τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. «Τὸν Χριστιανὸν οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων τῶν οἰκούντων τὴν γῆν βλάψαι δυνήσεται». Καὶ εἰς σέ, Παναγιώτατε, ὁ ἡγιασμένος ἐκεῖνος προκάτοχός σου λέγει· «Σταυρός, τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀσφάλεια». Βάσταζε τὸν σταυρὸν αὐτόν, Παναγιώτατε, μὲ πίστιν καὶ ἀγάπην, καὶ θὰ σὲ ἀκολουθῶμεν οἱ συνάρχοντες καὶ συνάδελφοί σου καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοί, μαζύ σου θὰ ἀναβαίνωμεν εἰς τὸν Γολγοθᾶν· προπορευόμενος θὰ ψάλλῃς, καὶ ἡμεῖς μαζύ σου, τὸν θρῆνον τῶν θλίψεων τοῦ μεγάλου αὐτοῦ θρόνου ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸν ὕμνον τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης του, τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος θεῖος πατὴρ σάλπιγγος τρανότερον ἐβόησεν «ἕως ἂν ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου καθέζωμαι, οὐδὲν τῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων προήσομαι». Ἀνά-

βαινε τὸν Γολγοθᾶν, Παναγιώτατε, μὲ τὰ ᾄσματα αὐτά, συναναβαίνομεν καὶ ἡμεῖς ἵνα συναποθάνωμεν καὶ συζήσωμεν ἐν τῇ οὐρανίᾳ μακαριότητι. Γένοιτο.

***

Κυριακὴ τῶν Βαΐων: Κατ' αὐτὴν ἐκήρυξεν εἰς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος. Ἀφωρμήθη ἀπὸ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐπιφωνήσεις τὰς ὁποίας ἔκαμεν ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, εἰσερχόμενον θριαμβευτικῶς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ λαὸς αὐτὸς ὁ περιούσιος, ἀλλὰ τεταλαιπωρημένος, ἀνέμενε διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου. Καὶ τώρα χαιρετᾷ τὴν εἴσοδόν του εἰς τὴν Πόλιν τὴν Ἁγίαν. Οἱ ἄνθρωποι πάντοτε ἀναμένουν τὸν Μεσσίαν, ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος θὰ τοὺς λυτρώσῃ καὶ θὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν εὐτυχίαν.

Τὴν πρότασιν ταύτην, ἡ ὁποία ἐκφράζει μίαν γενικὴν ἀλήθειαν, ἀνέπτυξε διὰ μακρῶν μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι ὁ Μεσσίας ἦλθεν, ἀλλ' ἡ ἀνθρωπότης δὲν τὸν ἐνόησε, δὲν τὸν προσέλαβε. Τὸν ἀπώλεσεν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς κόλπους της. Τὸν παρεγνώρισε καὶ τὸν ἐσταύρωσεν. Ὅπως καὶ ἡ νεότης μας ἦλθεν, ἀλλὰ τὴν ἐχάσαμεν καὶ δὲν τὴν ἐχρησιμοποιήσαμεν ὅσον ἔπρεπεν. Ὅπως παρεγνωρίσαμεν καὶ τόσους ἄλλους θησαυρούς, καὶ τοὺς ἀπωλέσαμεν. Καὶ ἐμείναμεν γυμνοί, ἐκτετραχηλισμένοι, ἀπέλπιδες. Ἐνῷ ἔχομεν τόσα πράγματα διὰ νὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς, ἡμεῖς εἴμεθα ἀνίκανοι νὰ τὰ προσέξωμεν, καὶ νὰ τὰ ἐκτιμήσωμεν, καὶ νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν χαράν των, καὶ νὰ ἁγιάσωμεν μὲ αὐτὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνικανοποίητος μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔχει. Δὲν μένει εὐχαριστημένος ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι. Ζητεῖ, καὶ αὐτός, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δὲν ξεύρει τί ζητεῖ. Συνήθως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον περιμένομεν ἔχει ἤδη ἔλθῃ. Πόσα πράγματα τὰ παραγνωρίζομεν. Δὲν προσέχομεν συνήθως εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχομεν. Δὲν αἰσθανόμεθα τὴν μεγάλην του ἀξίαν. Πρέπει νὰ τὸ χάσωμεν, διὰ νὰ καταλάβωμεν τί θησαυρὸν εἴχομεν; Ὅπως τοῦτο συμβαίνει μὲ τὴν νεότητα, τὴν ὁποίαν ὁ νέος δὲν τὴν γνωρίζει, μὲ τὴν φιλίαν, μὲ τοὺς θησαυροὺς οἱ ὁποῖοι λέγονται μήτηρ, φῶς, ἀκοή, ὕπνος, τροφή. Πάντοτε ἔχομεν μίαν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν ὅμως παραγνωρίζομεν. Αὐτὴ μᾶς ἀφήνει ἀδιαφόρους. Ἐξελισσόμεθα εἰς μεμψιμοίρους. Φωρώμεθα ἀνόητοι, ἀγνώμονες, μοχθηροί, ἀκατανόητοι, παράδοξοι. Διὰ νὰ βλέπωμεν, πρέπει νὰ γίνωμεν τυφλοί! Διὰ νὰ ἀκούωμεν, πρέπει νὰ γίνωμεν κωφοί! Ὡμιλήσαμεν πάρα πολὺ διὰ τὴν δυστυχίαν, καὶ ἐγίναμεν δυστυχεῖς. Εἴδαμεν

τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀπαισιόδοξόν των πλευράν, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κατάπτωσιν νὰ γογγύσωμεν καὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ.

Συνήθως ἡ εὐτυχία μας ἢ ἡ δυστυχία μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν γωνίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν βλέπομεν τὰ πράγματα. Οἱ ἀπαισιόδοξοι εἶδαν τὸ τριαντάφυλλον, καὶ εἶπαν: «Ὁ Θεὸς οὔτε σοφὸς εἶναι οὔτε ἀγαθός. Διότι εἰς τὸ τριαντάφυλλον, τὸ ὡραιότερον πρᾶγμα, ἔδωκε τὰς ἀκάνθας». Τὸ ἴδιον δημιούργημα εἶδαν καὶ οἱ αἰσιόδοξοι, καὶ εἶπαν: «Πόσον ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθὸς καὶ σοφός! Εἰς τὰς ἀκάνθας, τὸ χειρότερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου, ἔδωκε τὸ ὡραιότερον δῶρον, ἐχάρισεν εἰς αὐτὰς τὸ ὡραιότερον ἄνθος». Διατί ὁ συλλογισμὸς ὁ δεύτερος νὰ μὴ εἶναι ὁ ὀρθότερος; Διατί ἡ σκέψις ἡ δευτέρα νὰ μὴ εἶναι ἡ ἀληθεστέρα; Αὐτὴ δὲ εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία μᾶς λυτρώνει καὶ μᾶς ἐξυψώνει.

***

Ἡ συμφορά μας δὲν προέρχεται μόνον ἐκ τῆς ἀνικανότητος ἡμῶν νὰ προσέξωμεν εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχομεν, εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἴμεθα, νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν, νὰ τὸ ἀγαπήσωμεν, νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν χαράν του, νὰ ἀνυψωθῶμεν δι' αὐτοῦ εἰς κάτι ἀνώτερον, ὅπως, ὡς λέγει τις, ὁ καλλιτέχνης διὰ μέσου τῶν ἀντικειμένων τοῦ κόσμου τούτου ἀναζητεῖ μίαν ἀνωτέραν πραγματικότητα, καὶ μὲ τὸ δημιούργημά του ὄχι μόνον βεβαιώνει τὸ παρόν, ἀλλὰ κάμνει καὶ μίαν ἔκκλησιν πρὸς τὸ μέλλον καὶ ἀνυψώνεται πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ ἄνθρωπος τοὐναντίον προσηλώνεται ἐκεῖ ὅπου δὲν πρέπει νὰ προσηλωθῇ. Καὶ δι' αὐτὸ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν πηγήν του. Ὁ ἄνθρωπος ἑλκύεται πολὺ ἀπὸ τὴν ὕλην. Φεύγει μακρὰν ἀπὸ τὴν ψυχήν του. Ἡ ὕλη τὸν γοητεύει, τὸν ζαλίζει, τὸν αἰχμαλωτίζει. Ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης στενάζει κάτω ἀπὸ τὴν ὑλιστικότητά της. Τὸ ὑλιστικὸν φρόνημα τὴν κατέρριψεν. Αὐτὸ ἰσοπέδωσε τὰ πάντα. Ἐξίσωσε τὴν ἀξίαν πρὸς τὴν ἀνικανότητα, τὸ ποιὸν πρὸς τὸ ποσόν. Ἔθεσε μάλιστα τὸ ποσὸν ὑπεράνω τοῦ ποιοῦ. Μὲ τὸ ὑλιστικὸν φρόνημα ὁ ἄνθρωπος εἶδε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν σκοτεινοτέραν πλευράν, τὴν κατωτέραν. Δι' αὐτὸ τὰ εἶδε πολὺ πεζά, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ αἰσθανθῇ μηδεμίαν ἀνωτέραν συγκίνησιν, κανένα εὐγενῆ παλμόν, κανένα ῥῖγος, καμμίαν ἔμπνευσιν, καμμίαν ἔξαρσιν, καμμίαν χαράν.

Ἔλειψεν πανταχόθεν ἡ ψυχή, ἡ καρδία δὲν ὑπάρχει. Νεώτερος φιλόσοφος, καταστρώνων τὸν φιλοσοφικὸν προϋπολογισμὸν τῆς ἐποχῆς μας, ἀνεκάλυψε τὸ περίφημον ἔλλειμμα τῆς καρδίας. Καὶ ἄλλοι ἐζήτησαν νὰ ἐπαναδώσωμεν εἰς τὸ παρημελημένον πνεῦμα τὰς μεγάλας ἀναδημιουργικὰς πρωτοβουλίας του, διὰ νὰ ἐξευγενισθοῦν τὰ σκαιὰ ὑλικὰ γεγονότα καὶ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ πειθαρχία εἰς τὴν ἀνθρωπίνην σκοπιμότητα. Οἱ περισσότεροι εἰς τὸν κόσμον, καὶ δυστυχῶς πολλὰ ἰσχυρὰ πνεύματα, δὲν ᾐσθάνθησαν τὴν

ἁγιότητα καὶ ὡραιότητα τῆς ζωῆς. Ἡ στάσις των ἐνώπιόν της ὑπῆρξεν ἕνα παραλήρημα, καὶ ἄλλων μία βλασφημία. Καὶ ἔγιναν αὐτοὶ κακοὶ ὁδηγοὶ τῶν λαῶν. Καὶ ἐνῷ ὑπισχνοῦντο εἰς αὐτοὺς τὸν παράδεισον, τοὺς ὡδήγησαν εἰς τὴν κόλασιν. Ὤφειλαν νὰ γίνουν ἁγία στήλη φωτός, νὰ μεταδώσουν ὅ,τι καλὸν εἶχεν ἡ μία γενεὰ εἰς τὴν ἄλλην, νὰ διδάξουν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι παρὼν εἰς τὴν ζωήν μας, νὰ περιβληθοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μὲ μίαν ἁγιότητα, νὰ γίνουν φῶς τοῦ κόσμου. Ἀλλ' αὐτοὶ ἔγιναν παράγοντες ἀρνητικοί, ἐδηλητηρίασαν τὰς συνειδήσεις, καὶ ἔφεραν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου.

Εὐτυχῶς ὅτι αἱ κρίσιμοι ἐποχαὶ γεννοῦν καὶ τοὺς ἀνθρώπους των, τοὺς ἐκλεκτούς, οἱ ὁποῖοι μὲ τὰς ὑπερανθρώπους των προσπαθείας ζητοῦν νὰ προφυλάξουν αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον τὸν λαὸν ἀπὸ τὸ κῦμα τῆς ἀνατροπῆς τῶν πάντων καὶ τῆς ἀναστατώσεως, νὰ ἐπανορθώσουν τὰς ἠθικὰς ἀξίας, νὰ ἀναπτερώσουν τὸ καταπεσὸν φρόνημα, καὶ ἐπ' αὐτῶν ὡς ἐπὶ θεμελίου ἀρραγοῦς νὰ στηρίξουν τὸ οἰκοδόμημα τῆς κοινωνίας, τὸ οἰκοδόμημα τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἀνθρωπότητος.

***

Ἐφ' ᾧ ἀνέπτυξεν ἡ Α. Σεβασμιότης τὸν ἀγαθὸν καὶ πολύτιμον ρόλον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ποικιλοτρόπως, ἰδιαιτέρως δὲ μὲ τὰς ἑορτάς της, ζητεῖ νὰ χύσῃ φῶς καὶ γαλήνην εἰς τὰς τεταραγμένας συνειδήσεις. Ἡ ἑορτὴ τῶν Βαΐων, ἐπὶ παραδείγματι, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὁποίας ἐξεφωνήθη ὁ παρὼν λόγος, μὲ τὰ «Ὡσαννὰ» καὶ «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος» της εἶναι μία ἔκκλησις πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ ὑψηλά, πρὸς τὰ πράγματα τῆς ψυχῆς. Ἀνέφερεν ὅσα ὑπέροχα λέγει τὸ Εὐαγγέλιον περὶ τῆς ψυχῆς. Καὶ ἐξήγησεν ὅτι αὐτὴ εἶναι τὸ πολυτιμότερον πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ. Πρὸς αὐτὴν πρέπει νὰ στρέφῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν προσοχήν του. Δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐξαρθῇ ὑπεράνω τοῦ κόσμου τούτου. Δι' αὐτῆς ὑπάρχει μία ἄγνωστος εὐτυχία, ἡ εὐτυχία νὰ ὑποφέρῃ κανεὶς διὰ τοὺς ἄλλους. Αὐτὸ προϋποθέτει ἀγάπην. Ἡ δὲ ἀγάπη προϋποθέτει ψυχήν.

1900 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Ἀπὸ τῆς Σταυρώσεως καὶ Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου παρῆλθον 1900 ἔτη. Τινὲς ἐσκέφθησαν ἐὰν θὰ ἦτο πρέπον νὰ ἑορτασθῇ τὸ γεγονὸς τοῦτο πανηγυρικῶς. Μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀντηλλάγησαν σχετικαὶ Ἐπιστολαί, ἃς καὶ καταχωρίζομεν ἐνταῦθα.

Ἀρ. Πρωτ. 741.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ σεβασμιώτατε καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι τὸ διανυόμενον ἔτος, ἐπειδὴ κατ' αὐτὸ συμπίπτει ἡ χιλιοστὴ ἐννεακοσιοστὴ ἐπέτειος τῆς Σταυρώσεως καὶ Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν ὡς ἔτος ἅγιον καὶ ἀπεφασίσθη ὅπως δι' ἰδίων τελετῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν πράξεων ὑπομνησθῇ ἡ σημασία τῶν ἀνωτέρω γεγονότων εἰς τοὺς χριστιανικοὺς λαούς.

Συνοδικῇ διαγνώμῃ ἐρωτῶμεν τὴν Ὑμετέραν πεπνυμένην Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν χορείαν τῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων τίνας ἔχετε σκέψεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος καὶ ἂν φρονῆτε ὅτι δύναται καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ ποιήσηται, καθ' οἱονδήποτε τρόπον, τοιαύτην ὑπόμνησιν εἰς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν ἀνεκφράστων γεγονότων τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἰδιαιτέρως δὲ ἐρωτῶμεν ἐὰν θεωρῆται καὶ παρ' Ὑμῶν ὀρθόν, ἵνα ὀργανωθῇ ἱερά τις ἀποδημία εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους ἐξ Ἀρχιερέων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα.

Μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπιχειρήσωμέν τι, προκειμένου περὶ τοιούτου ζητήματος, ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἄνευ γνώμης καὶ τῆς προκαθημένης τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀναμένομεν τὴν ἀπάντησιν Αὐτῆς καί, κατασπαζόμενοι καὶ αὖθις Αὐτήν, διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας Παναναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀθηνῶν **Χρυσόστομος.**

Ἀθήνησι
ιζ' Μαρτίου ,αϡλγ'.

Ἀρ. Πρωτ. 738.

Παναγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Χρυσόστομε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν συνοδικῶς τὴν ἀπὸ ιζ΄. τοῦ παρελθόντος μηνός, ἀριθ. 741, ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας φίλης Μακαριότητος, δι' ἧς ἐκ συνοδικῆς διαγνώμης ἐρωτᾷ τίνας ἡμεῖς καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχομεν σκέψεις περὶ τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἀποφάσεως ἄλλων τινῶν, ὅπως τὸ παρὸν σωτήριον ἔτος, ὡς συμπίπτον τῇ χιλιοστῇ ἐννεακοσιοστῇ ἐπετείῳ τῆς Σταυρώσεως καὶ Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, θεωρηθῇ ὡς ἰδιαιτέρως ἅγιον καὶ αἰδέσιμον ἔτος καὶ ἑορτασθῇ ἐξαιρετικῶς, εἰς ἔξαρσιν τῆς σημασίας τῶν γεγονότων.

Τίνα ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἔχει γνώμην περὶ τῶν ἐκφαινομένων τελευταίως καινοφανῶν τούτων καὶ μᾶλλον ἐπιβλαβῶν ἢ ὠφελίμων τῇ εὐσεβείᾳ σκέψεων, ἐξεδήλωσεν ἤδη καὶ πρὸ τριετίας, ὅτε, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τότε δεκαεννέα αἰώνων ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ δημοσίου ἔργου τοῦ Κυρίου, ἐγένετο παρ' Ἐπισκόπου ἀδελφῆς Ἐκκλησίας πρότασις πρὸς ἡμᾶς, ὅπως κατὰ τὸ παράδειγμα ἑτεροδόξων τινῶν Ἐκκλησιῶν συστήσωμεν πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἵνα καὶ ὑπὸ τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου πανηγυρισθῇ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐξαιρετικῶς ὡρισμένη ἡμέρα καὶ ἀναπεμφθῶσι κατ' αὐτὴν ὕμνοι καὶ αἶνοι καὶ δοξολογίαι ἰδιαίτεραι πρὸς τὸν Κύριον ἐπὶ τῇ κατὰ τὰ ἀνθρώπινα ἰωβηλαϊκῇ χρονικῇ ταύτῃ συμπτώσει τῶν γεγονότων τοῦ σωτηρίου ἔργου αὐτοῦ. Τὴν γνώμην ἡμῶν τότε ἐξεδηλώσαμεν δι' ἀπαντήσεως πρὸς τὸν διαβιβάσαντα ἡμῖν τὴν πρότασιν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος κ. Χρύσανθον, πιστεύομεν δὲ ὅτι ἡ ἀπάντησις ἡμῶν ἐκείνη ἐγένετο τότε καὶ ὑπὸ τῆς ἀγάπης ὑμῶν γνωστή.

Τὸ ἔργον καὶ τὰ γεγονότα τοῦ βίου τοῦ Κυρίου ἑωρτάζοντο ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰς ὡρισμένας ἐν τῷ ἐνιαυσίῳ κύκλῳ ἡμέρας καὶ αἱ ἑορταὶ αὗται ἦσαν καὶ εἰσὶ δι' αὐτὴν καὶ τοὺς πιστοὺς διαρκὲς καὶ ἀκατάπαυστον, οὕτως εἰπεῖν, ἰωβηλαῖον ἐκκλησιαστικόν, οὐ χρείαν ἔχον τονώσεως καὶ ἐξάρσεως κατὰ ἰδιαιτέρας περιόδους χρονικάς, κατὰ τὰ ἐθιζόμενα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ διὰ τὰ κοσμικά. Μήτοι ἅπασαι αἱ Κυριακαὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ οὐκ εἰσὶ προσκύνησις καὶ πανήγυρις καὶ ἔξαρσις τοῦ ἱεροῦ γεγονότος τῆς ζωηφόρου τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως καὶ μήτοι ἐπιδέεταί τινος τονώσεως καὶ ἐξάρσεως ἡ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἱερῶς καὶ ἐπιβλητικῶς κατ' ἔτος ἐπιτελουμένη καὶ πανηγυριζομένη ἑορτὴ τῆς

Σταυρώσεως καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου; Εἰ δὲ καὶ πρὸς τόνωσιν τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας εὔκαιρος καὶ χρήσιμος παρίσταταί που ἢ καὶ δι' ἄλλων ἱερῶν ἐξαιρετικῶν ἐκδηλώσεων, οἷον ὁμαδικῶν προσκυνητικῶν ἐκδρομῶν καὶ ἐπισκέψεων καὶ πανηγύρεων, ἐνίσχυσις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, μήτοι τοιαῦται ἱεραὶ ἐκδηλώσεις οὐ δύνανται γίνεσθαι εὐκαίρως ἐν παντὶ ἔτει καὶ πρέπει ἵνα ὁρισθῶσι καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κοσμικαὶ ἰωβηλαϊκαὶ περίοδοι διὰ τὴν εὐλαβῆ ἐκτέλεσιν αὐτῶν; Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία, ὑπ' ὄψει ἔχουσα ὅτι ὁ χρόνος διὰ τὸ θεῖον μετρεῖται καὶ ἐξαίρεται οὐχὶ κατὰ τὰ ἀνθρώπινα καὶ ὅτι «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας», οὔτε ἑκατονταετηρίδας καὶ πεντακοσιετηρίδας καὶ χιλιετηρίδας ἑορτασμῶν ἱερῶν τῆς πίστεως ἡμῶν γεγονότων ἐγνώρισε καὶ ἐτέλεσέ ποτε, οὔτε καὶ σήμερον, φύλαξ τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος καὶ τῆς ὀρθοδόξου ὑπάρχουσα εὐσεβείας, δύναται ἵνα παρασυρθῇ εἰς τὰ ὑπό τινων, διὰ λόγους αὐτοῖς γνωστούς, πολυπραγμονούμενα καινοφανῆ καὶ ἀήθη ταῦτα, τὰ οὐχ' ὅλως καὶ διὰ τὴν πίστιν αὐτὴν καὶ τὴν εὐσέβειαν ἀκίνδυνα καὶ ἀζήμια. Τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς θεανθρώπου οὐ δύναται ἐξομοιωθῆναι πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν τοιούτων ἐπιδέχεσθαι ἑορτασμῶν. Διὰ τοῦτο ὅσον ἄγασται ἀναμφιβόλως καὶ ὠφέλιμοί εἰσιν οἱ τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων καὶ διακριθέντων ἀνδρῶν κατὰ περιόδους καὶ ἰωβηλαῖα δίκαιοι τιμητικοὶ πανηγυρισμοί, τοσοῦτον τοὐναντίον ἀπροσδιόνυσος καὶ βέβηλος καὶ ἐπιζήμιος τυγχάνει ἡ καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ Σωτῆρος καὶ τοῦ θείου τῶν κοσμικῶν τούτων ἐθίμων μεταβίβασις και ἐφαρμογή.

Διὰ ταῦτα πάντα ἡμεῖς τε οὐ δυνάμεθα ἀποδέξασθαι οἱανδήτινα πρότασιν περὶ εἰσαγωγῆς τῶν τοιούτων κοσμικῶν ἰωβηλαίων καὶ εἰς τὸ ἔδαφος τῶν ἁγίων γεγονότων τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας ἡμῶν, ἔχομεν δὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι καὶ αἱ ἀδελφαὶ πᾶσαι Ἅγιαι Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, αἱ ὀρθοδόξως τὴν πίστιν τὴν χριστιανικὴν καὶ τὴν εὐσέβειαν διαφυλάττουσαι καὶ περιφρουροῦσαι, οὐδαμῶς παρασυρθήσονται εἰς ἀπομίμησιν ἀσυστάτων νεωτερισμῶν, εἰς οὕς τινες ἐξοκείλαντες «περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν».

Ταῦτα οὕτω μετ' ἀγάπης, γνώμῃ συνοδικῇ, ἀποκρινόμενοι, κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις Αὐτὴν φιλήματι ἁγίῳ καὶ διατελοῦμεν

,αϡλγ'. Ἀπριλίου ιβ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ
ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Η ΟΞΦΟΡΔΕΙΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΤΡΑΚΤΑΡΙΑΝΙΣΜΟΣ)

(1833–1851)

Γ'. Οἱ πρωτεργάται τῆς Κινήσεως.

[Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 28]

ΚΑΙΤΟΙ βραδύτερον καὶ ἄλλοι ὑπεστήριξαν τὴν ἀρξαμένην Κίνησιν καὶ ἀνεδείχθησαν ἡγέται αὐτῆς, ἐν τούτοις τρεῖς εἶναι ἐκεῖνοι εἰς οὓς δύναται ἐπαξίως ν' ἀποδοθῇ ἡ τιμὴ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἐγχειρήματος. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι διὰ τῶν περικοσμούντων αὐτοὺς προσόντων συνεπλήρωσαν ἀλλήλους καὶ ἐξησφάλισαν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Κινήσεως, ἥτις ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀχθῇ εἰς αἴσιον πέρας, ἐπιχειρουμένη ἢ διεξαγομένη ὑφ' ἑνὸς μόνον ἐξ αὐτῶν. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι συνδέονται ἀμέσως πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὀξφόρδης, ὡς ἑταῖροι ἢ κηδεμόνες ἢ καθηγηταὶ αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἐπωνυμία τῆς Κινήσεως ὡς Ὀξφορδείου ἢ τῆς Ὀξφόρδης.

Ὁ πρῶτος αὐτῶν εἶναι ὁ Ἰωάννης Keble, υἱὸς ἱερέως ἀγγλικανοῦ, γεννηθεὶς τῷ 1792 καὶ μετὰ προκαταρκτικὰς σπουδὰς εἰσαχθεὶς εἰς τὸ ἐν Ὀξφόρδῃ Κολλέγιον τοῦ Corpus ἐν ἡλικίᾳ 14 ἐτῶν. Τῷ 1810 ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος καὶ ἤδη τῷ 1811 ἐξελέγη ἑταῖρος τοῦ Κολλεγίου τοῦ Oriel, τυχὼν τῆς μεγίστης τιμητικῆς διακρίσεως, εἰς ἣν ἠδύνατο νὰ ἀποβλέψῃ νεαρὸς ἀπόφοιτος, καὶ πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἐβραβεύθη διὰ τὰς ἑλληνικὰς καὶ λατινικὰς αὐτοῦ διατριβάς. Ἀπὸ τοῦ 1817—23 ἐχρημάτισε κηδεμὼν (tutor) ἐν τῷ Κολεγγίῳ τοῦ Oriel, κατὰ τὸ 1823 ἀνεδέχθη τὴν πνευματικὴν ἐπιστασίαν ἀγροτικῆς ἐνορίας παρὰ τὴν Ὀξφόρδην, ἀλλ' ἤδη τῷ 1831 ἐξελέγη καθηγητὴς τῆς Ποιητικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου διέμενε κατὰ μακρὰ διαλείμματα ἐν Ὀξφόρδῃ. Καίτοι ὁ Keble καὶ πρότερον, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Newman, διεκρίνετο μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τῆς Ὀξφόρδης, ἡ φήμη αὐτοῦ ἐξησφαλίσθη ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1827, ὅτε ἐδημοσίευσε συλλογὴν ποιημάτων κληθεῖσαν «τὸ Χριστιανικὸν Ἔτος» (The Christian year), ἐκδοθεῖσαν 95κις κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἡ ἐπιρροὴ τοῦ βιβλίου ὑπῆρξε

μεγάλη, καθόσον συνέδεσε τὴν θρησκευτικὴν ποίησιν πρὸς τὸν Ρωμαντισμὸν καὶ προπαρεσκεύασε τὴν ἀποδοχὴν τῶν ἰδεῶν αἵτινες διεσπάρησαν βραδύτερον διὰ τῶν «Φυλλαδίων» (Tracts). Τόσον ὁ Newman, ὅσον καὶ ὁ Δόκτωρ Pusey, ἀναγνωρίζουσιν ὡς κεντρικὴν μορφὴν τῆς Κινήσεως τὸν Ἰ. Keble. Ὁ Keble συνετέλεσεν ὡσαύτως εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν τῆς Κινήσεως διὰ τοῦ ἀσκητικοῦ αὐτοῦ βίου, διότι εἶχε τὴν πεποίθησιν ὅτι ἔδει νὰ ἐφαρμόζῃ ὅ,τι ἐπίστευε, διὰ τῆς μετριοφροσύνης αὐτοῦ, ἥτις ἀπέκρουεν οἱανδήποτε προαγωγὴν καὶ ἀνάληψιν ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων καὶ διὰ τῆς ἠπιότητος αὐτοῦ, διὰ τῆς ὁποίας κατέκτα τοὺς προσεγγίζοντας αὐτόν. Παρὰ τὰς ἀρετὰς ὅμως ταύτας, αἵτινες ἦσαν ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κινήματος, ὁ Ἰ. Keble καίπερ μὴ ἐστερημένος χριστιανικοῦ καὶ ἠθικοῦ θάρρους ἀπέφευγε τὴν δημοσιότητα, ἦτο λίαν μετριόφρων ὥστε αὐτὸς μόνος δὲν ἠδύνατο ν' ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην τῆς Κινήσεως. Ἀπῃτεῖτο σύντροφος θερμουργός, ἕτοιμος νὰ κηρύξῃ ἐπὶ τῶν δωμάτων καὶ ἱκανὸς ν' ἀκουσθῇ καὶ παρ' ἐκείνων οἵτινες ἑκουσίως ἔφρασσον τὰ ὦτα αὐτῶν. Καὶ τοιοῦτος ἦτο ὁ δεύτερος τῶν ἡγετῶν.

Ὁ Richard Hurrel Fronde (1803-36) ἦτο υἱὸς τοῦ Robert Fronde, Προϊσταμένου τοῦ Dartington καὶ ἀρχιδιακόνου τοῦ Totnes καὶ προσέκειτο εἰς τὰς οἰκογενειακὰς παραδοσεις τῶν Τόρεων καὶ τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας. Ἐσπούδασεν ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Eton καὶ εἰσήχθη εἶτα εἰς τὸ Κολλέγιον τοῦ Oriel, τοῦ ὁποίου ἐξελέγη «ἑταῖρος» τῷ 1824 καὶ κηδεμὼν τῷ 1827. Διεκρίνετο κυρίως διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ ὀξύνοιαν καὶ ἐκέκτητο ἀκριβῶς τὰς ἀρετὰς ἐκείνας ὧν ἐστερεῖτο ὁ Ἰ. Keble. Ἦτο ἐκ φύσεως τολμηρός, ὁρμητικός, λογικός, ἄτεγκτος, ἐπιθετικὸς καὶ ἀπηχθάνετο τὴν κατὰ συνθήκην φρασεολογίαν, τὰς θρησκευτικὰς κοινοτοπίας καὶ πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ θρησκείᾳ ἦτο ἐπίπλαστον. Ὁ Fronde ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ Keble ἐν τῷ Oriel καὶ μετέβη μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐξοχὴν τῷ 1823, ὅτε ὁ Keble ἀνεδέχθη Ἐνορίαν, χάριν μελετῶν μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκεῖ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Dean Church «ᾐχμαλωτίσθη ὑπὸ τῆς καλωσύνης καὶ τῆς ἁγνότητος τοῦ Keble ὥστε νὰ ἀποδεχθῇ ἄνευ ἐπιφυλάξεως τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ». Παρ' ἐκείνου ἐδιδάχθη ὡσαύτως τὴν ἄσκησιν, καίτοι ἐξωτερικῶς διετήρει τὴν φαιδρότητα, τὴν μοναδικὴν λεπτότητα καὶ τὸ θέλγητρον καὶ εἶχε λίαν εὐγενεῖς καὶ ὑποχρεωτικοὺς τρόπους. Παρεπονεῖτο, ὅτι «οἱ ἅγιοι τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, καίπερ οὐσιωδῶς καλοί, ἐστεροῦντο τοῦ αὐστηροῦ κάλλους τῶν καθολικῶν ἁγίων», ἐμιμεῖτο τὸν ἀσκητισμὸν ἐκείνων, ἠγάπα τὴν χαμευνίαν καὶ ἐνήστευεν ἡμέρας τινὰς μέχρι νυκτός, ὅτε προσελάμβανε ξηρὸν μόνον ἄρτον. Τῷ 1832 ὁ Fronde ἐν συνοδείᾳ τοῦ Newman μετέβη χάριν τῆς ὑγείας αὐτοῦ εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ ἐπιστρέψας τῷ 1833 ἀνεχώρησε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας, ἔνθα

παρέμεινε μέχρι Μαΐου τοῦ 1835. Ἐπιστρέψας ἀπέθανε τῷ 1836. Ἡ κυριωτέρα συμβολὴ τοῦ Fronde εἰς τὴν κίνησιν εἶναι ἡ μεγάλη ἐπιρροὴ ἣν ἤσκησεν ἐπὶ τοῦ Newman, πρὸς ὃν παρέμεινε στενῶς συνδεδεμένος ἀπὸ τοῦ 1829 μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. «Ὅσον καὶ ἂν ὀλίγα ἔγραψεν, ὅσον καὶ ἂν ὁ βίος ὑπῆρξε βραχύς, οἱ δυνάμενοι ν' ἀναμνησθῶσι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης αἰσθάνονται ὅτι καὶ μόνη ἡ παρουσία αὐτοῦ ἦτο ἀναγκαία διὰ τὴν ἀρχικὴν ὤθησιν, ἥτις ἔθηκεν εἰς κίνησιν τὰ πάντα καὶ δὲν δύνανται νὰ φαντασθῶσι τὴν ἔναρξιν ἄνευ τῆς διεγειρούσης καὶ προωθούσης αὐτοῦ φωνῆς καὶ τοῦ βλέμματος», ἔγραφε περὶ τοῦ Fronde ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτῆς ἡ Ἄννα Mozley.

Ἀλλ' ὁ τρίτος καὶ μέγιστος ἐκ τῶν ἡγετῶν ἦτο ὁ John Henry Newman (1801-90) ὅστις ἀπέθανεν ὡς Ρωμαιοκαθολικὸς Καρδινάλιος. Μετὰ σπουδὰς ἐν ἰδιωτικῇ Σχολῇ εἰσήχθη εἰς τὸ Κολλέγιον τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν Ὀξφόρδῃ καὶ ἐξελέγη «ἑταῖρος» τοῦ Oriel τῷ 1822. Ἀνῆκεν εἰς τὴν εὐαγγελικὴν μερίδα τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνετράφη ποθῶν τὴν ἁγιότητα, ἥτις ἀπετέλει τὴν κινητήριον δύναμιν τῆς Ὀξφορδείου Κινήσεως. Ἐπειδὴ ὁ Keble ἀπῆλθεν ἐξ Ὀξφόρδης τῷ 1823, ὁ Newman μόνον ἐμμέσως ἐπηρεάσθη ὑπ' ἐκείνου ἐν ταῖς καθολικαῖς ἀντιλήψεσιν αὐτοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ὅμως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ἐκείνην ἤσκησεν ἐπιρροὴν ὁ μετὰ ταῦτα διευθυντὴς τοῦ Κολλεγίου Hawkins διὰ τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ «περὶ παραδόσεως» ἣν ὅσον περισσότερον ἐμελέτα ὁ Newman τόσον περισσότερον ἐξετίμα. Ὁ Hawkins διετύπου τὴν ἰδέαν, ὅτι «ἀπ' ἀρχῆς ἦτο καθωρισμένον, ὅπως ἐκ τοιούτων παραδόσεων ἀντλήσωμεν τὰ στοιχεῖα τῆς πίστεως τ. ἔ. ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ διδάσκουσα, ἡ δὲ ἁγία Γραφή, ἡ ἀποδεικνύουσα τὰς διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ». Αὐτὸς ὁ Newman διηγεῖται ὅτι κατὰ τὸ 1823 ὁ William James, ἑταῖρος τοῦ Oriel, ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν διδασκαλίαν περὶ «ἀποστολικῆς διαδοχῆς», καὶ ὅπερ παράδοξον, ὁ ἐλευθερόφρων Δρ. Whateley τὴν πίστιν εἰς τὴν «Καθολικὴν Ἐκκλησίαν», συστήσας εἰς αὐτὸν τὴν σπουδὴν ἑνὸς φυλλαδίου ἀνωνύμως ἐκδοθέντος ὑπ' αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιστολαὶ περὶ Ἐκκλησίας ὑπό τινος Ἐπισκοπελιανοῦ». Ὁ συγγραφεὺς ὑπεστήριζε τὸν χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Κράτους ἄνευ δημεύσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ κατεπολέμει τὸν διορισμὸν τῶν Ἐπισκόπων ὑπὸ τοῦ Στέμματος καὶ τὴν παρεδρείαν αὐτῶν ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων δυνάμει τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν. Ἐπεθύμει ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἀποβῇ σῶμα αὐτοκυβέρνητον καὶ ἐπιληφθῇ τῆς μεταρρυθμίσεως αὐτῆς διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς μέσων. «Παρ' αὐτοῦ, λέγει ὁ Newman, ἐδιδάχθην πρῶτον τὴν ὕπαρξιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς αὐτοτελοῦς σώματος ἢ ὀργανισμοῦ καὶ αὐτός μοι ἐνέπνευσε τὰς ἀντιεραστιανικὰς ἰδέας περὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, αἵτινες ὑπῆρξαν ἓν ἐκ τῶν κυρίων χαρακτηριστι-

κῶν τῆς Ὀξφορδείου Κινήσεως». Τῷ 1828 ὁ Newman διωρίσθη Προϊστάμενος τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Ναοῦ τῆς ἁγίας Μαρίας καὶ παρεσκεύασε μεγάλως τὴν κίνησιν διὰ τῶν περιφήμων αὐτοῦ ὁμιλιῶν, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Dean Church λέγει ὅτι ἐπέδρων εἰς τὰς συνειδήσεις μετὰ μεγάλης δυνάμεως. Ἡ ἐξ αὐτῶν ἐντύπωσις ἦτο βαθεῖα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ριζικῶς διϊσταμένους πρὸς τὰς ἰδέας ἃς ὑπεστήριζε, τὸ δὲ μυστικὸν τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ ὡς ἱεροκήρυκος κεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι ἀντιθέτως πρὸς τὴν μακρὰν παράδοσιν τῶν ὀπαδῶν τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας ἀπηυθύνετο οὐχὶ πρὸς τὸν ψυχρὸν λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὸ αἴσθημα, ὡς ἔπραττον, ἐπιπολαίως ὅμως, οἱ Εὐαγγελικοί. Ὁ Newman συνήθως ἀνεγίνωσκε τοὺς λόγους αὐτοῦ ἄνευ σχημάτων καὶ φωνασκιῶν, ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι τὸ κήρυγμα αὐτοῦ ἄφινεν ἀσυγκίνητον τὸ ἀκροατήριον. Ἐποιεῖτο ἔκκλησιν εἰς τὸ αἴσθημα καὶ ἐδικαιολόγει τοῦτο λέγων ὅτι ὁ νέος βίος ἑκάστου ἀνθρώπου τὴν ἀφετηρίαν αὐτοῦ ἔχει εἰς τὴν διέγερσιν τοῦ αἰσθήματος, διότι καίτοι τὸ αἴσθημα καθ᾽ ἑαυτὸ δὲν ἀποτελεῖ τὴν θρησκείαν, ἐν τούτοις ἀναγεννᾶταί τις μεταπειθόμενος ὑπὸ τοῦ διεγερθέντος φόβου, τῆς εὐγνωμοσύνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδος. Βεβαίως ἡ εὐαγγελικὴ αὐτοῦ ἀνατροφὴ συνετέλεσεν εἰς τὴν μεταστροφὴν ταύτην, ἀλλ᾽ ἴσως περισσότερον αὐτῆς τὸ παράδειγμα τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ν. Ὑόρκης John Henry Hobart, ὅστις συνέδεσε θαυμασίως τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀποστολικῆς ἀληθείας πρὸς τὴν ἔκκλησιν εἰς τὸ αἴσθημα. Οἱ λόγοι τοῦ Newman συνετέλεσαν λίαν εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῶν συνειδήσεων τῆς νεολαίας καὶ ἀπετέλεσαν τὸ ἰσχυρότερον μέσον πρὸς διάδοσιν τῶν ἰδεῶν ὑπὲρ ὧν ἠγωνίζετο ἡ Ὀξφόρδειος Κίνησις. Κατὰ ταῦτα, ἐνῷ ὁ Keble ὑπῆρξεν ἡ ἀρχικὴ πηγὴ τῆς Κινήσεως, ὁ Fronde ἔδωκε τὴν κινητήριον ὤθησιν διὰ τοῦ ὁρμητικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος, ἀλλ᾽ ὁ Newman διὰ τῆς εὐγλωττίας καὶ τῆς πειθοῦς αὐτοῦ μετέστρεψε τὸ ἤρεμον ρεῦμα τῆς Κινήσεως εἰς ἀγάρρουν καὶ εὐεργετικὸν ποταμόν.

Δ΄. Ἡ ἔναρξις τῆς Κινήσεως.

Ὁ Fronde ἐπανελθὼν ἐξ Ἰταλίας βραχὺ πρὸ τοῦ Newman προέβη εἰς τὴν δημοσίευσιν στίχων τινῶν ἐν τῷ British Magazine οἵτινες βραδύτερον περιελήφθησαν εἰς συλλογὴν ἥτις ἀπεκλήθη Lyra Apostolica. Αὕτη ἀπέβη ἀξιοσημείωτος, διότι ἀπεκάλυψεν ὅτι σκοπὸς τῆς Κινήσεως ἦτο νὰ καταστήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καλλιτέρους χριστιανοὺς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν καὶ συγχρόνως ἔδειξε τὸν ἐπιθετικὸν χαρακτῆρα ὃν εἶχεν ἡ Κίνησις ἀποχωριζομένη ἀπὸ τῆς Σχολῆς τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας. Τῇ 14ῃ Ἰουλίου μετὰ μίαν Κυριακὴν ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Newman ὁ Ι. Keble ἐκήρυξε τὴν περίφημον ὁμιλίαν αὐτοῦ Assize Sermon, ἥτις ἔδωκε τὸ σύνθημα εἰς τὴν ἔναρξιν τῆς Κινήσεως Ἡ ὁμιλία αὕτη ἦτο

ἰσχυρὰ διαμαρτυρία ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τοῦ Κοινοβουλίου καὶ ἰδίᾳ ἐκείνης δι' ἧς τοῦτο ὑπεβίβαζε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Ἰρλανδίᾳ ἐπισκοπῶν εἰς τὸ ἥμισυ, τὴν ὁποίαν ἐχαρακτήριζεν ὡς Ἐθνικὴν ἀποστασίαν, ἤτοι ἀπόρριψιν τῆς θρησκευτικῆς ὁμολογίας ὑπὸ τοῦ Ἔθνους. Συνεπείᾳ τῆς ὁμιλίας ταύτης ἐγένετο ἐν Hadleigh συνάντησις, ἧς μετέσχον ὁ Hugh James Rose, Ῥέκτωρ τοῦ Hadleigh, εὐπαίδευτος θεολόγος καὶ καθηγητὴς τῆς θεολογίας βραδύτερον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Durham, ὁ William Palmer ἀποκτήσας ἤδη ὄνομα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν Origines liturgicae τῷ 1832, ὁ Arthur Percival, υἱὸς εὐγενοῦς τιτλούχου, ἀνήκων ὡς καὶ ὁ Rose εἰς τὴν Σχολὴν τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ Fronde. Ἡ συνάντησις ὅμως αὕτη εἰς οὐδὲν θετικὸν ἀποτέλεσμα κατέληξεν, πλὴν τῆς ἰδέας περὶ ἱδρύσεως Ἑταιρείας πρὸς ὑπεράμυναν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὅμως δὲν εὐωδώθη. Οἱ λόγοι τῆς ἀποτυχίας ὑπῆρξαν αἱ παρατηρηθεῖσαι μεταξὺ τῶν συνελθόντων διχογνωμίαι, διότι ἐνῷ ὁ Palmer καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ὀπαδοὶ τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας λέγοντες «ἄμυναν» ἠννόουν τὴν ὑπεράσπισιν πρὸς τῇ πνευματικῇ ἐλευθερίᾳ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν προνομίων, τῆς θέσεως καὶ τῶν προικοδοτήσεων αὐτῆς, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Κινήσεως ἐσκόπουν κυρίως νὰ ἀναζωογονήσωσι τὴν Ἐκκλησίαν ἐσωτερικῶς ἐμφυσῶντες εἰς αὐτὴν τὴν συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης προσωπικῆς ἁγιότητος καὶ παραμένοντες ἀδιάφοροι ὡς πρὸς τὴν σχέσιν αὐτῆς μετὰ τοῦ Κράτους καὶ τὰ ἐξωτερικὰ αὐτῆς προνόμια. Ἀντὶ τῆς «Ἑταιρείας» ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὑποβληθῶσιν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας δύο ὑπομνήματα, τὸ ἓν ὑπὸ τοῦ Κλήρου καὶ τὸ ἕτερον ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὧν τὸ πρῶτον ἐξέφραζε τὸν σεβασμὸν τοῦ Κλήρου πρὸς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπεδοκίμαζεν «ἀθρόας μεταβολάς», τὸ δὲ δεύτερον ὑπεστήριζε τὴν διατήρησιν τοῦ ὑφισταμένου συνδέσμου μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους καὶ ἐξέφραζε τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸ πρῶτον καὶ κύριον καθῆκον λαοῦ χριστιανικοῦ εἶναι ἡ δημοσία προστασία τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ὅτι αἱ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι διατυπούμεναι ἰδέαι δὲν ἐπεδοκιμάζοντο ὑπὸ τῶν ἡγετῶν τῆς Ὀξφορδείου Κινήσεως μαρτυροῦσιν οἱ λόγοι τοῦ Fronde πρὸς τὸν Newman ὅτι οἱ γράφοντες ἔδει νὰ διαδηλώσωσι «τὴν πεποίθησιν αὐτῶν, ὅτι αἱ δυνάμεις δι' ὧν ὁ Θεὸς ἐπροικοδότησε τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ἀρκοῦσιν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῆς διακυβέρνησιν καὶ πᾶσα ἑπομένως ἐξωκκλησιαστικὴ ἐπέμβασις δὲν εἶναι ἀναγκαία καὶ εἶναι ἐπιβλαβής». Πράγματι τὰ ὑπομνήματα ταῦτα, ὅσον καὶ ἂν ὑπογραφέντα καὶ ὑπὸ τῶν Εὐαγγελικῶν παρεμύθησαν τὸν ἀρχιεπίσκοπον, δὲν ἠδύναντο νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀναγγέννησιν τῆς Ἐκκλησίας, διότι ὡρμῶντο ἐκ τῆς ἰδέας, ὅτι ἡ Ἐκκλησία καθ' ἑαυτὴν ἔχει

καλῶς καὶ ἔχει ἀνάγκην ὑπερασπίσεως ἐναντίον τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς ἐχθρῶν, ἐνῷ οἱ τῆς Κινήσεως ἐφρόνουν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὐτῶν πάσχει ἐσωτερικῶς καὶ δέον νὰ ἀναγεννήσῃ αὐτὴ ἑαυτήν.

Διὰ τὴν παρασκευὴν τῆς ἀναγεννήσεως ταύτης ἤδη ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου (9) τοῦ 1833 ἤρξατο ἡ ἔκδοσις ὑπὸ τῶν τῆς Κινήσεως μικρῶν φυλλαδίων (tracts) ἐκ τῶν ὁποίων οὗτοι ὠνομάσθησαν Tractarians καὶ ἡ Κίνησις αὐτῶν Tractarianism. Καὶ πρὸ τοῦ Newman ἤδη οἱ Εὐαγγελικοὶ ἐχρησιμοποίησαν τοιαῦτα φυλλάδια λαϊκοῦ χαρακτῆρος, ἀπευθυνόμενα μᾶλλον εἰς τὸ αἴσθημα τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ζητοῦντα νὰ συγκινήσωσιν αὐτούς. Ἀλλὰ τὰ φυλλάδια τῆς Ὀξφορδείου Κινήσεως (Tracts for the Times against Popery and Dissent=Φυλλάδια τῆς ἐποχῆς κατὰ τοῦ Παπισμοῦ καὶ τῶν διϊσταμένων), καίπερ καὶ αὐτὰ δημώδη ἔν τινι ἐννοίᾳ ἀπέβλεπον καὶ εἰς τὸν νοῦν καὶ προωρίζοντο πρὸς ἀνάγνωσιν ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τῶν μεμορφωμένων λαϊκῶν. Τόσον τὸ ὕφος, ὅσον καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν φυλλαδίων τῆς πρώτης σειρᾶς ἀνήκει κυρίως εἰς τὸν Newman, ὅστις ἔγραψεν ἐκ τῶν ἕνδεκα πρώτων τὰ ὀκτὼ καὶ ἐκ τῶν 46 τοῦ πρώτου τόμου τὰ 17. Ἦσαν σύντομα, δηκτικὰ καὶ προκλητικά, σκοποῦντα νὰ διεγείρωσι τὴν προσοχὴν καὶ τὴν κατάπληξιν, εὔγλωττοι ἐκκλήσεις μᾶλλον ἢ θεολογικαὶ πραγματεῖαι, δεδομένου ὅτι ἔδει νὰ ἀναγνωσθῶσιν ὑπὸ πολλῶν, οἵτινες δὲν ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ἀναγνώσωσι θεολογικὰς διατριβάς. Τὸ πρῶτον αὐτῶν δημοσιευθὲν τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1833 ἀπηυθύνετο πρὸς τὸν Κλῆρον (ad Clerum) καὶ ἐπεγράφετο «Σκέψεις περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος». Ὁ Newman ἐν αὐτῷ ὑπομιμνήσκει εἰς τὸν κλῆρον τὸ χάρισμα, ὅπερ ἔλαβε κατὰ τὴν χειροτονίαν καὶ συμβουλεύει ὅπως ὁμιλῶσι περὶ αὐτοῦ ἵνα ὁ λαὸς γινώσκῃ ποῦ στηρίζονται αἱ ἀξιώσεις τοῦ κλήρου ὅπως λαβάνηται ὑπ' ὄψιν. «Κρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι δύνανται νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀφ' ὑμῶν τὴν ἐξουσίαν· Νομίζουσιν ὅτι αὐτοὶ ἔδωκαν καὶ ὅτι αὐτοὶ δύνανται νὰ λάβωσιν αὐτὴν ὀπίσω. Νομίζουσιν, ὅτι ἡ ἐξουσία κεῖται ἐν τῇ περιουσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ γινώσκουσιν, ὅτι δύνανται νὰ δημεύσωσι τὴν περιουσίαν. . . . . . Διαφωτίσατε αὐτοὺς πῶς ἔχουσι τὰ πράγματα. Ἀνυψώσατε τοὺς ἁγίους ὑμῶν πατέρας, τοὺς Ἐπισκόπους, καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἀποστόλων καὶ τοὺς ἀγγέλους τῶν Ἐκκλησιῶν· καὶ ἐξάρατε τὸ ἀξίωμα ὑμῶν ὡς χειροτονηθέντων ὑπ' ἐκείνων πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὸ λειτούργημα αὐτῶν». Τὸ δεύτερον τῶν φυλλαδίων, ὡσαύτως γραφὲν ὑπὸ τοῦ Newman καὶ ἐπιγραφόμενον «ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία» ἦτο σφοδρὰ διαμαρτυρία ἐναντίον τοῦ Ἐραστιανισμοῦ. «Ἤμεθα, λέγει, εὐχαριστημένοι νὰ θεωρώμεθα ὡς δημιούργημα τοῦ Κράτους, ὃν τρόπον οἱ διδάσκαλοι, οἱ στρατιῶται, οἱ δικασταὶ καὶ ἄλλοι δημόσιοι ὑπάλληλοι; Τὸ Κράτος εἶναι τὸ δημιουργῆσαν ἡμᾶς; Δύναται νὰ καθαιρέσῃ ἡμᾶς; Δύναται νὰ ἐξαπο-

στέλλῃ ἱεραποστόλους; Δύναται νὰ δημιουργῇ ἐπαρχίας;.... Φοβοῦμαι, ὅτι δὲν ἐκτιμῶμεν τόσον ὅσον ὀφείλομεν τὴν δύναμιν τοῦ ἄρθρου ἐκείνου τῆς πίστεως ἡμῶν «εἰς μίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν». Τὰ τρία πρῶτα φυλλάδια ἐδημοσιεύθησαν συγχρόνως σχεδὸν καὶ ἄλλα ἐπηκολούθησαν ραγδαίως κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους μῆνας τοῦ 1833, πραγτευόμενα περὶ ποικίλων θεμάτων καὶ ἰδίᾳ τῶν μεγάλων ζητημάτων ἅτινα εἶχον τεθῇ ἐπὶ τοῦ τάπητος. Τὰ φυλλάδια ἦσαν ἡ πρώτη δημοσία ἐκδήλωσις τῶν φρονημάτων τῆς Κινήσεως καὶ ἀντήχησαν ὡς ἐκπυρσοκρότησις πυροβόλου καθόσον τῆς συντάξεως αὐτῶν μετέσχον τινὰ τῶν διαπρεπεστέρων πνευμάτων τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ ἐμφάνισις τῶν Φυλλαδίων προὐκάλεσεν ἐν πρώτοις τὴν ρῆξιν μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τῆς Κινήσεως καὶ τῶν τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας, καθόσον ἐδείχθη ὅτι διέφερον ἀπ' ἀλλήλων ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀντίληψιν τοῦ συνδέσμου Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκολουθητέαν μέθοδον. Ἐνῷ οἱ δεύτεροι ἦσαν ἐπιφυλακτικοὶ καὶ ἀπέφευγον πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ διαιρέσῃ τοὺς φίλους τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ παρεξηγηθῇ, οἱ τῆς Κινήσεως ἦσαν κεκηρυγμένοι ὑπὲρ τῆς δράσεως καὶ τοῦ θορύβου. Ὁ William Palmer μὴ δυνάμενος νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ ἐζήτησεν ὅπως τὰ Φυλλάδια ἐγκρίνωνται πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ τοῦτο ἀπήρεσκεν εἰς τὸν Newman, ὅστις ἐφοβεῖτο ὅτι ταῦτα θὰ ἀπέβαινον δειλαὶ καὶ ἀκαθόριστοι συνθέσεις. Ὁ Fronde ἰδίᾳ ἔγραφεν: «Ὁ Palmer ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Norris καὶ ἄλλων φοβεῖται τὰ φυλλάδια καὶ ἐπιθυμεῖ ν' ἀνακόψωμεν τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν. Πρέπει νὰ ἐξακολουθήσωμεν δημοσιεύοντες καὶ διαδίδοντες αὐτὰ διὰ τῶν ἡμετέρων φίλων, καίτοι ἡ μερὶς τῆς Ὑψηλῆς Ἐκκλησίας ἐπιθυμεῖ νὰ σταματήσωμεν αὐτὰ ἐξ ὁλοκλήρου». Τὰ Φυλλάδια μετ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ προκαλῶσιν ἀνησυχίας, ὁ δὲ Newman γράφων τῇ 19ῃ Δεκεμβρίου 1833 ὅτι ἠκούοντο ἤδη μομφαὶ κατ' αὐτῶν προσέθετεν ὅτι τὸ μόνον ὅπερ ἐφοβοῦντο ἦτο ἡ περιφρόνησις, διότι ἡ μομφὴ εἶναι ἡ ἀπαραίτητος σκιὰ τοῦ ἐπαίνου. Ἐνῷ οἱ μὲν Εὐαγγελικοὶ καὶ οἱ Ἐλευθερόφρονες ἠκολούθουν τὰς ἀτομικὰς αὐτῶν φαντασιοπληξίας, οἱ δὲ Παπικοὶ διέπραττον τὸ θανάσιμον σφάλμα νὰ προσθέτωσιν εἰς τὴν πίστιν, οἱ Φυλλαδιογράφοι εἶχον ὡς ἔμβλημα αὐτῶν «Ὀπίσω πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ τὴν ἀρχέγονον Ἐκκλησίαν». Ὁ Newman ἐκάλει τὴν ἔκκλησιν πρὸς τὴν ἀρχαιότητα Via media ὡς ἀποτελοῦσαν μέσον τι μεταξὺ Προτεσταντισμοῦ καὶ Ρωμαϊκῶν καινοτομιῶν. Ἡ ἔκκλησις ὅμως πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἐπέβαλε τὴν σπουδὴν αὐτῆς καὶ δέον νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ Ὀξφόρδειος Κίνησις ἔδωκε μεγάλην ὤθησιν εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων. Ἀφοῦ παραλλήλως πρὸς τὰ Φυλλάδια ἐξέδωκε κατ' ἀρχὰς συντόμους μεταφράσεις ἔργων τινῶν τῶν ἀρχαίων Πατέ-

ρων, αἵτινες ὠνομάσθησαν «ἀρχεῖα τῆς Ἐκκλησίας» (Records of the Church), προέβη βραδύτερον τῷ 1836 εἰς τὴν δημοσίευσιν τῆς «Βιβλιοθήκης τῶν Πατέρων», ἧς συνεκδόται ὑπῆρξαν ὁ Newman καὶ ὁ Δόκτωρ Pusey, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1834 προσεχώρησε πρὸς τὴν Κίνησιν δημοσιεύσας τὸ Φυλλάδιον 18 «περὶ νηστείας» ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ αὐτοῦ στοιχεῖα. Ἡ προσχώρησις τοῦ Δρ. Pusey ἔδωκε μεγαλειτέραν ὤθησιν εἰς τὴν Κίνησιν ἐν γένει καὶ διὰ τὴν θέσιν ἣν κατεῖχεν ὢν καθηγητὴς καὶ Κανονικὸς τοῦ Κολλεγίου Christ Church καὶ διὰ τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἤσκει λόγῳ τῆς θρησκευτικῆς αὐτοῦ σοβαρότητος, τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων, τῆς γενναιοδωρίας καὶ τῆς ἐπαφῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Πανεπιστημίου. Μετὰ σπουδὰς εἰς τὸ Eton καὶ τὸ Κολλέγιον τοῦ Christ Church, ἐξελέγη τῷ 1923 ἑταῖρος τοῦ Oriel καὶ μετὰ δύο ἔτη μεταβὰς εἰς Γερμανίαν ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῶν γλωσσῶν Ἑβραϊκῆς, Ἀραβικῆς καὶ Συραϊκῆς καὶ ἀπέβη ἐπιστρέψας ὁ διαπρεπέστατος τῶν ἀνατολιστῶν τῆς Ἀγγλίας. Ἐν ἡλικίᾳ 28 μόλις ἐτῶν καὶ ἁπλοῦς διάκονος ἔτι διωρίσθη βασιλικὸς (Regins) Καθηγητὴς ἐν Ὀξφόρδῃ καὶ διετέλεσε τοιοῦτος ἐπὶ 54 ἔτη. Ἀλλὰ βαθυτέρα ἀκόμη ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τῆς προσχωρήσεως τοῦ Δόκτορος Pusey εἰς τὴν Κίνησιν πρὸς τὰ ἔσω λόγῳ τῆς μεγάλης αὐτοῦ πολυμαθείας. Τῷ 1835 ἐδημοσίευσε πραγματείαν περὶ βαπτίσματος ἐν τρισὶ Φυλλαδίοις (67, 68, 69), ἥτις κατὰ τὸν προσφυᾶ χαρακτηρισμὸν τοῦ Dean Church ὡμοίαζε πρὸς τὴν ἐμφάνισιν βαρέος πυροβολικοῦ ἐκεῖ ἔνθα ἡ μάχη διεξήγετο δι' ἀκροβολισμῶν καὶ τυφεκίων ἀρχαίου συστήματος. Μετὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῆς ἤλλαξεν ἡ μορφὴ τῶν Φυλλαδίων ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ Pusey ἡ ὅλη Κίνησις ἰδίᾳ ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας ἀπεκλήθη Πουσεϊσμός. Ἀρχομένου τοῦ 1835 ἡ Κίνησις ἀπέβη ἀληθὴς δύναμις ὄχι μόνον ἐν Ὀξφόρδῃ, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὅπερ ὠφείλετο μὲν καὶ εἰς τὴν προσχώρησιν τοῦ Δόκτορος Pusey, ἀλλ' οὐχ ἧττον καὶ εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Newman ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Πανεπιστημίου, περὶ ὧν ὁ Πρεσβυτεριανὸς principal Shairp ἔγραφεν : «Ἡ δύναμις τοῦ Newman ἔκειτο ἐν τῷ νέῳ καὶ ἀπροβλέπτῳ τρόπῳ καθ' ὃν ἀνεζωογόνει παλαιὰς ἀληθείας, τὰς ὁποίας ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἀναγνωρίζουσιν, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἔπαυσαν νὰ αἰσθάνωνται, ὡς ὅταν ὡμίλει περὶ «χιμαιρικῶν λέξεων», «περὶ τῆς ἀτομικότητος τῆς ψυχῆς», «περὶ τοῦ ἀοράτου κόσμου», «περὶ πολέμου ὡς ὅρου τῆς νίκης», «περὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ ὡς μέτρου τοῦ κόσμου» ἢ «περὶ τῆς Ἐκκλησίας ὡς καταφυγῆς τῶν ἐν μονώσει εὑρισκομένων», ἔθετε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ μετ' εὐγενείας, ἀλλὰ καὶ μετὰ δυνάμεως ἐν τοῖς ἔσω τῆς καρδίας τοῦ ἀκροατοῦ καὶ ἐξήγγελε πρὸς αὐτὸν ἀληθείας περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, τὰς ὁποίας δὲν ἐγίνωσκε μέχρι τότε»

(Ἕπεται συνέχεια)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀπὸ τοῦ Σαββάτου τοῦ ἁγίου Λαζάρου, αἱ Συνοδικαὶ ἐργασίαι διεκόπησαν μέχρι τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ. Εἰς τὴν τελευταίαν, πρὸ τῶν Ἁγίων Ἑορτῶν, Συνοδικὴν Συνεδρίαν, ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐγκάρδιοι ἑόρτιοι προσρήσεις καὶ εὐχαί, ὡς ἐπίσης ἀντηλλάγησαν θερμοὶ χαιρετισμοὶ καὶ εἰς τὴν πρώτην μετὰ τὰς ἑορτὰς Συνοδικὴν Συνεδρίαν.

ΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἱερᾶς Διοικούσης Συνόδου ἀποβλεπούσης εἰς τὴν ὁλοσχερῆ κατάργησιν τῆς ἐπαρχίας Κίτρους μετὰ τὸν πρό τινος ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου αὐτῆς Παρθενίου, ἀποφασεως ληφθείσης προφανῶς ἐκ παρεξηγήσεως, διότι ἡ ἐπαρχία Κίτρους ἥτις ὡς ἐπισκοπὴ ἔχει μακραίωνα ἱστορίαν καὶ κατὰ τὴν εἰς Μητρόπολιν τελευταίως ἀνακήρυξιν αὐτῆς συγκατελέχθη ὡρισμένως μεταξὺ τῶν μονίμων καὶ διαρκῶν ἐπαρχιῶν, ὡς καὶ ἡ ἐπαρχία Πολυανῆς, ὡς τοῦτο ἀναγράφεται καὶ ἐν τῷ Ἱδρυτικῷ αὐτῆς Τόμῳ, οὐχὶ δὲ μεταξὺ τῶν προσκαίρων καὶ καταργησίμων μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς καιρικῆς ἀνάγκης τῆς ὑπαγορευσάσης τὴν ἵδρυσιν τῶν τοιούτων ἐπαρχιῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἐν Ἑλλάδι, ἐγράφη τῇ Αὐτοῦ Μακαριότητι τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ τῇ Ἱερᾷ Διοικούσῃ Συνόδῳ Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ ὑπομιμνήσκουσα τὴν ὡς ἄνω ἰδιότητα τῆς ἐπαρχίας Κίτρους, ἥτις, ἔχουσα ἄλλως τε σήμερον ἔτι μᾶλλον ἐπαρκῆ πληθυσμὸν πρὸς συντήρησιν ἰδίου Ἀρχιερέως καὶ ἐν κέντρῳ σπουδαίῳ εὑρισκομένη, ἥκιστα δύναται νὰ καταργηθῇ.

Η ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗι ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐγένετο ἐν τῷ πανηγυρίζοντι πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ ἀπό τινος χρόνου καθιερωθεῖσα Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία, καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐμνημόνευσεν ἐν τῇ εἰσόδῳ τῶν Τιμίων Δώρων πάντων τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ ΚΑΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ

Τὴν Τρίτην, 25ην λήξαντος μηνός, συνεδριαζούσης τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐμφανισθέντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα οἱ Ἐπίσκοποι Ἐλαίας Ἀγαθάγγελος, ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Γαλατᾶ, Λεύκης Παγκράτιος, ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Ταταούλων, Ἀβύδου Γερμανός,

Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, καὶ Ναζιανζοῦ Φιλόθεος, ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Κοντοσκαλίου, ἐζήτησαν νὰ παραστῶσι πρὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἀναγνώσωσιν ἔγγραφον. Παρὰ τὴν διαβιβασθεῖσαν διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ εἰς αὐτοὺς δήλωσιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὅτι θὰ ἐδέχετο αὐτοὺς κατ' ἰδίαν μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Συνεδρίας, οἱ Ἐπίσκοποι βιαίως εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν Συνοδικῶν Συνεδριάσεων, ἀξιοῦντες καὶ παρὰ τὴν γενομένην αὐτοῖς Πατριαρχικὴν ἐντολὴν πρὸς ἀναχώρησιν νὰ ἀναγνώσωσι τὸ ὡς ἄνω ἔγγραφον αὐτῶν. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὐθὺς ἐκήρυξε διάλειμμα, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου τόσον ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ ὅσον καὶ ἰδιαιτέρως μετὰ τῶν Σεβ. ἁγίων Συνοδικῶν ἀνέπτυσσον ἀξιώσεις αὐτῶν, ἄντικρυς ἀντιβαινούσας πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ πρὸς τὴν καθεστηκυῖαν ἐκκλησιαστικὴν ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ τάξιν. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, κατάπληκτος ἐπὶ τῇ ἀντιπειθαρχικῇ καὶ ἀντεκκλησιαστικῇ στάσει τῶν εἰρημένων Ἐπισκόπων καὶ ταῖς ἀξιώσεσιν αὐτῶν, ἤλεγξεν αὐτοὺς δριμέως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔπραξαν καὶ οἱ Σεβ. ἅγιοι Συνοδικοί, καὶ διέταξεν αὐτοὺς ἵνα ἀπέλθωσιν, ὅπερ ἐν τέλει ἠναγκάσθησαν νὰ πράξωσιν.

Συνεχίσασα ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τὴν Συνεδρίαν αὐτῆς καὶ διασκεφθεῖσα ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω ἀπὸ μέρους τῶν εἰρημένων τεσσάρων Ἐπισκόπων ἀποτολμηθέντων, ἐκήρυξεν αὐτοὺς ὑποδίκους, ἐπέβαλεν αὐτοῖς ἀργίαν ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας, καὶ ἀνέθηκεν εἰς τὸν Σεβ. Γέροντα Μητροπολίτην Καισαρείας Καλλίνικον τὴν σχετικὴν κανονικὴν εἰσήγησιν ἐπὶ τῶν γενομένων.

Τὴν Πέμπτην, 27ην λήξαντος μηνός, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος καταρτισθεῖσα εἰς Ἀνώτατον Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον —ἀντὶ τοῦ ἀπουσιάζοντος Σεβ. Μητροπολίτου Ἴμβρου καὶ Τενέδου Ἰακώβου κληθέντος τοῦ Σεβ. Γέροντος Μητροπολίτου Νικαίας Βενιαμὶν—ἐπελήφθη τῆς ἐκδικάσεως τοῦ ζητήματος, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναγνωσθείσης κανονικῆς εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Καισαρείας Καλλινίκου, συνέταξε τὸ σχετικὸν κατηγορητήριον, ὅπερ καὶ ἀνέθηκεν εἰς τριμελῆ ἐκ Συνοδικῶν Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νικαίας Βενιαμίν, Χαλκηδόνος Μαξίμου καὶ Σάρδεων Γερμανοῦ, ἵνα ἀπαγγείλῃ τοῖς ὑποδίκοις Ἐπισκόποις τὸ ἐπιὸν Σάββατον, 29ην λήξαντος, καλουμένοις ἐγγράφως ὅπως αὐτοπροσώπως ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον αὐτῆς, καὶ ἀκούσῃ τὴν ἀπολογίαν αὐτῶν.

Τὸ Σάββατον, 29ην λήξαντος μηνὸς τὸ Ἀ. Ε. Δικαστήριον—ἀντὶ τοῦ ἀσθενήσαντος Σεβ. Γέροντος Μητροπολίτου Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου κληθέντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως Γενναδίου — ἐξεδίκασε τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ἐπισκόπων Λεύκης καὶ Ναζιανζοῦ, ἐφ' ὅσον ὁ μὲν πρῶτος ἐμφανισθεὶς ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὁμολογήσας ἐγγράφως τὸ κανονικὸν ἔγκλημα αὐτοῦ, ἐπαφέθη εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἐτυμηγορίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ ἐτόλμησεν ἐν τῷ μεταξύ, καίπερ ὑπ' ἀργίαν εὑρισκόμενος, νὰ τελέσῃ κηδείαν ἐν Κοντοσκαλίῳ, ἐπέβαλεν εἰς μὲν τὸν Ἐπίσκοπον Λεύκης Παγκράτιον μηνιαίαν ἀργίαν ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας, εἰς δὲ τὸν Ἐπίσκοπον Ναζιανζοῦ τριετῆ ἀργίαν ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας ἣν νὰ ἐκτίσῃ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.

Προκειμένου περὶ τῆς ἐκδικάσεως τῶν λοιπῶν δύο Ἐπισκόπων Ἐλαίας καὶ Ἀβύ-

δου, τὸ Ἀ. Ε. Δικαστήριον ἀνέβαλε ταύτην διὰ τὸ προκεχωρηκὸς τῆς ὥρας εἰς τὴν Συνεδρίαν τῆς ἑπομένης Τρίτης, 2. Μαΐου ἐ. ἔ.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΑΜΑΣ

Ἐν τῇ ζηλωτῇ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ προσπαθείᾳ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δράμας κ. Βασίλειος ἐξέδωκε ἠθικοθρησκευτικὸν Περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Φρουρὸς τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ». Εἰς τὰς κρισίμους ἡμέρας τὰς ὁποίας διερχόμεθα ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς συγχύσεως καὶ ἀνατροπῆς τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, ἡ πρωτοβουλία τῆς Α. Σεβασμιότητος καὶ ἐπαινετὴ καὶ ἀξιόζηλος εἶναι. Ἡ «Ὀρθοδοξία» ἐκφράζει τὴν χαράν της.

ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ

—Τοὺς ἑορτάσαντας κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Προύσης Νικόδημον, Πριγκηπονήσων Θωμᾶν, Παραμυθίας Γεώργιον, Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Σωκράτην καὶ Σισανίου Διόδωρον, συνεχάρη καταλλήλως ἡ Α. Θ. Παναγιότης.

—Ὡσαύτως διεβιβάσθησαν αἱ Πατριαρχικαὶ εὐχαὶ καὶ εἰς τὸν Ἄρχοντα Μέγαν Πρωτέκδικον κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθησαν κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον:

Ὁ πρώην Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀ. Παπαναστασίου, Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας παρὰ τῇ Διαβαλκανικῇ Διασκέψει.

Ὁ τέως ὑπουργὸς ἐν Ἑλλάδι κ. Π. Ἀργυρόπουλος, μέλος τῆς ὡς ἄνω Ἀντιπροσωπείας.

Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν κ. Σβῶλος, μέλος τῆς αὐτῆς Ἀντιπροσωπείας.

Ὁ κ. Π. Παπαδόπουλος, Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς αὐτῆς Ἀντιπροσωπείας.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Τουρκικῆς Ἀντιπροσωπείας παρὰ τῇ αὐτῇ Διασκέψει Ρουσὲν Ἐσρὲφ Βέης.

Ὁ Δόκτωρ John R. Mott, Πρόεδρος τῆς Παγκοσμίου Ὀργανώσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν Νέων.

Ὁ Δόκτωρ D. A. Davis, Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς αὐτόθι Ὀργανώσεως.

Ὁ Δόκτωρ William Brown, Καθηγητὴς Ἀμερικανός, εἷς ἐκ τῶν Προέδρων τοῦ ἐν Στοκχόλμῃ Συνεδρίου «Περὶ Ζωῆς καὶ Ἔργου».

Ὁ κ. Clarence George Lowe, Διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γενναδείου Βιβλιοθήκης.

Ὁ Ἐκκλησιάρχης τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλάρετος.

Οἱ ἐπισκεφθέντες τὴν Κωνσταντινούπολιν Ἕλληνες Φοιτηταὶ τῆς Ὀδοντοϊατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σκλαβοῦνον.

ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

—Εἰς τὴν φιλάνθρωπον Ἀμερικανίδα κυρίαν E. G. Hantington, σύζυγον τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τῆς Ροβερτείου Σχολῆς κ. G. H. Hantington ἐξεφράσθη συνοδικῇ ἀποφάσει διὰ Πατριαρχικοῦ Πιττακίου ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν συστηματικὴν οἰκονομικὴν ἀπὸ ἐτῶν συναντίληψιν αὐτῆς πρὸς πολλοὺς ἀπόρους μαθητὰς καὶ μαθητρίας καὶ ἐνδεεῖς οἰκογενείας τοῦ Μεγάλου Ρεύματος καὶ ἀλλαχοῦ. Πρὸς τὴν φιλάνθρωπον ταύτην δρᾶσιν ἰδιαιτέρα εἶναι ἡ ἀπ' ἀρχῆς συμβολὴ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γενναδίου, πρὸς ὃν ὡσαύτως ἀποφάσει συνοδικῇ ἐξεδόθη Πατριαρχικὸν Πιττάκιον εὐαρεσκείας.

— Αἰτήσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος ἐξεφράσθη ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας τῷ ἐκ τῶν χριστιανῶν τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ κ. Μιλτιάδη Μαγίδῃ, ἀναλαβόντι τὴν δαπάνην τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ καὶ τῆς ἐσωτερικῆς βαφῆς τοῦ ἐν Τσεγκέλκιοϊ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Η ΤΕΛΕΤΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ἡ Τελεταρχικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπετελέσθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαοδικείας Δωροθέου ἐκ τῶν κ. κ. Σπ. Κωνσταντινίδου, Α΄ Διερμηνέως τῶν Πατριαρχείων, Θ. Νάτσινα, Διευθυντοῦ τοῦ Κεντρ. Παρθεναγωγείου Πέραν, Ν. Καλαμαρτζῆ, Καθηγητοῦ, Τ. Βακαλοπούλου, Βύρ. Ὀρφανίδου, Ἰ. Μαλλινοπούλου, Τ. Μαρίνου, Κ. Σισκίδου, Δ. Ζερβουδάκη, Τ. Ναούμ, Ἀ. Δημητρακοπούλου, Κ. Σαριδάκη, Ἀ. Τσίτση, Βύρ. Στρατηγάκη, Β. Χατζηγιάννη, Ἀ. Χρηστίδου, Ἀ. Παπάζογλου, Δ. Κίκη, Θ. Πετρίδου, Ἀ. Λαζαρίδου, Κ. Νικολαΐδου, Ἀ. Ἀδάμ, Ἀ. Καλούδη, Ν. Ψάθη, Παν. Γεωργιάδου, Ἀρ. Περιπατοπούλου, Ἀ. Μπελαλίδου, Στ. Ἁγνιάδου, Θρ. Ἰορδανίδου, Στυλ. Μελαγχροινοῦ, τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ : Ἐλ. Περιπατοπούλου, Ἰ. Ραπτοπούλου, Ν. Μπελαλίδου, Ἀ. Ἀναστασιάδου καὶ Χ. Ἁγνιάδου, καὶ τῶν μαθητῶν : Δ. Ροΐδου, Β. Βενέτη, Χ. Χρηστίδου, Γ. Βασιλειάδου, Ἰ. Ραπτοπούλου, Ἰ. Μάντικα, Ἰ. Χατζησπύρου (Μ. Σχολῆς), Ἀ. Καραμουράτογλου, Γ. Θεοδωρίδου, Τίμ. Τσίτση, Κ. Τζόχατζη, Ἀ. Πανοπούλου, Β. Βλάση, Γ. Χαλκιᾶ (Ζωγραφείου), Κ. Βίγγα, Ἀ. Γανοπούλου, Χ. Χατζοπούλου, Γ. Τσάμη, Α. Εὐταξιάδου, Ἰ. Καπακτσῆ, Ἰ. Καραμαλέγκα, Ἰ. Ἀθανασιάδου (Λυκείου Πέραν), Δ. Ἀγγελίδου, Ἀ. Μέξη, Σ. Παναγιωτίδου, Ἀ. Μπόλου, Γ. Βαλσαμίδου, Κ. Καλλιγᾶ, Γ. Γεωργιάδου, Γρ. Μαυρίδου (Ροβερτείου), Γ. Χατζοπούλου (Χάϊ Σκούλ), καὶ Α. Κωνσταντινίδου (Saint Michel)

Εἰς πάντας τοὺς ὡς ἄνω, προφρόνως καὶ μετ' ἐπιτυχίας ἐπιμεληθέντας τῆς τηρήσεως τῆς τάξεως, ἐξεφράσθη διὰ τοῦ Ἁγίου Πρωτοσυγκελλεύοντος ἡ Πατριαρχικὴ εὐαρέσκεια. Ἰδιαιτέρως ἀξία θερμῶν εὐχαριστιῶν ὑπῆρξεν ἡ Ἀστυνομία Φαναρίου, ἥτις μεγάλην παρέσχε συναντίληψιν εἰς τὸ ἔργον τῆς τηρήσεως τῆς τάξεως.

Η ΕΝ ΚΙΣΝΟΒΙΩι ΚΟΙΝΟΤΗΣ

Εἰς τὴν χηρεύουσαν θέσιν τοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν Κισνοβίῳ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, σχετικῇ αἰτήσει τῆς αὐτόθι ὁμογενοῦς Κοινότητος, διωρίσθη ὁ ἐν Ἀθήναις Ἀρχιμ. Σωφρόνιος Δούκας, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Πετρουπόλεως.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΤΙΤΟΣ

Τὴν 25ην παρόντος μηνὸς ἀπέθανε κατόπιν μακρᾶς ἀσθενείας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κρήτης Τίτος. Τὴν νεκρώσιμον αὐτοῦ ἀκολουθίαν ἔψαλαν τὴν ἐπαύριον οἱ Πανιερώτατοι Ἐπίσκοποι τῆς Μητροπόλεως Κρήτης. Τὸ συρρεῦσαν εἰς τὴν κηδείαν πλῆθος ἦτο πολὺ καὶ ἡ συγκίνησις βαθεῖα.

Πατρὶς αὐτοῦ ἦτο ἡ Κρήτη. Ἐγεννήθη τὸ 1859 ἐκ πατρὸς ἱερέως. Τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ ὄνομα ἦτο Λεωνίδας Ζωγραφίδης. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολήν. Τῷ 1889 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Πέτρας ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης. Τῷ 1917 ἐξελέγη Τοποτηρητὴς τῆς Μητροπόλεως Κρήτης. Τῷ 1922 προήχθη εἰς Μητροπολίτην Κρήτης ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης ἦτο προσωπικότης τῆς συγχρόνου Ἱεραρχίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐξδιακεκριμένη. Δραστήριος, φιλόμουσος, ἔχων ἀκραιφνῆ ἐκκλησιαστικὰ ἰδεώδη, εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ὅσον ἠδύνατο. Ἀναπαυθεὶς ἐν Κυρίῳ ἀφήνει ἀγαθὴν μνήμην.

Τὴν τελευτὴν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου, τηλεγραφικῶς ἀναγγελθεῖσαν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἤκουσαν μετὰ συγκινήσεως καὶ βαθείας λύπης, καὶ ἐν Συνεδρίᾳ ηὐχήθησαν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Κρήτης Τίτου εἴη αἰωνία ἡ μνήμη!